

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः

Version Notes:

This is now the current Version 1.0 dated October 31, 2021

1. This replaces the earlier version 1.0 dated August 31, 2020.
2. We have listened to the Krama Paaraayanam telecast by TTD channel. No corrections found . Further , no corrections found and reported till October 15, 2021.
3. Required convention, style and presentation improvements or standardisations has been done wherever applicable.
4. Notify your corrections / suggestions etc to our email id vedavms@gmail.com

Earlier Versions

1st Version Number	0.0 dated July 21, 2018
2nd Version Number	1.0 dated 31st Aug 2021

Table of Contents

2 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः	4
2.4 द्वितीय काण्डे चतुर्थः प्रश्नः – इष्टिविधानं	4

=====

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

2 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः

2.4 द्वितीय काण्डे चतुर्थः प्रश्नः – इष्टिविधानं

T.S.2.4.1.1 - Kramam

दे॒वा॒ म॒नु॒ष्याः॑ । म॒नु॒ष्याः॑ पि॒तरः॑ । पि॒तर॒स्ते । ते॑ ऽन्य॒तः॑ । अ॒न्य॒त॑
आ॒स॒न् । आ॒स॒न्न॒सु॒राः॑ । अ॒सु॒रा॒ रक्षा॑ँ॒सि । रक्षा॑ँ॒सि पि॒शा॒चाः॑ ।
पि॒शा॒चा॒स्ते । ते॑ ऽन्य॒तः॑ । अ॒न्य॒त॑ स्तेषा॒म् । तेषा॒म् दे॒वाना॑म् ।
दे॒वाना॑मु॒त । उ॒त यत् । यद॒ल्प॑म् । अ॒ल्पं लो॒हित॑म् । लो॒हित॑मकु॒र्वन् ।
अकु॑र्वन् तत् । तद् रक्षा॑ँ॒सि । रक्षा॑ँ॒सि रा॒त्रीभिः॑ । रा॒त्रीभि॑रसु॒भ्नन् ।
रा॒त्रीभि॑रि॒ति रा॒त्रि – भिः॑ । अ॒सु॒भ्नन् ता॑न् । ता॒न्त् सु॒ब्धान् । सु॒ब्धान्
मृ॒तान् । मृ॒तान॑भि । अ॒भि वि । व्यौ॒च्छत् । औ॒च्छत् ते॑ । ते॒ दे॒वाः ।
दे॒वा अ॒वि॒दुः । अ॒वि॒दुर् यः॑ । यो वै । वै नः॑ । नो॒ ऽय॑म् ।
अ॒य॑म् म्रि॒यते॑ । म्रि॒यते॑ रक्षा॑ँ॒सि । रक्षा॑ँ॒सि वै । वा इ॒मम् ।
इ॒मम्(२) घ्न॑न्ति । घ्न॑न्तीति । इति॒ ते । ते॒ रक्षा॑ँ॒सि । रक्षा॑ँ॒स्युप॑ ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

उ॒पा॒म॒न्त्र॒य॒न्त । अ॒म॒न्त्र॒य॒न्त ता॒नि । ता॒न्य॒ब्रु॒व॒न् । अ॒ब्रु॒व॒न् व॒रम् ।

व॒रं वृ॒णाम॒है । वृ॒णाम॒है यत् । यद॒सु॒रा॒न् । १ (50/51)

T.S.2.4.1.2 - Kramam

अ॒सु॒रा॒न् ज॒याम॒ । ज॒याम॒ तत् । त॒न्नः । नः॒ स॒ह । स॒हास॒त् ।

अ॒स॒दि॒ति । इ॒ति त॒तः । त॒तो वै । वै दे॒वाः । दे॒वा अ॒सु॒रा॒न् ।

अ॒सु॒रा॒न॒ज॒य॒न् । अ॒ज॒य॒न् ते । तेऽसु॒रा॒न् । अ॒सु॒रा॒न् जि॒त्वा ।

जि॒त्वा र॒क्षाँ॒सि । र॒क्षाँ॒स्य॒प । अ॒पा॒नु॒द॒न्त । अ॒नु॒द॒न्त ता॒नि ।

ता॒नि र॒क्षाँ॒सि । र॒क्षाँ॒स्य॒नृ॒तम् । अ॒नृ॒त॒म॒कर्त॒ । अ॒कर्ते॒ति ।

इ॒ति स॒म॒न्त॒म् । स॒म॒न्त॒म् दे॒वा॒न् । स॒म॒न्त॒मि॒ति स॒म् – अ॒न्त॒म् ।

दे॒वा॒न् प॒रि । प॒र्य॒वि॒श॒न् । अ॒वि॒श॒न् ते । ते दे॒वाः । दे॒वा अ॒ग्नौ॒ ।

अ॒ग्ना॒व॒ना॒थ॒न्त । अ॒ना॒थ॒न्त ते । ते ऽग्न॒ये॒ । अ॒ग्न॒ये प्र॒व॒ते ।

प्र॒व॒ते पु॒रो॒डा॒श॒म् । प्र॒व॒त इ॒ति प्र – व॒ते । पु॒रो॒डा॒श॒म॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒म् ।

अ॒ष्ट॒क॒पा॒ल॒म् निः । अ॒ष्ट॒क॒पा॒ल॒मि॒त्य॒ष्टा – क॒पा॒ल॒म् । नि॒र॒व॒प॒न् ।

अ॒व॒प॒न् अ॒ग्न॒ये॒ । अ॒ग्न॒ये वि॒बा॒ध॒व॒ते । वि॒बा॒ध॒व॒ते ऽग्न॒ये॒ । वि॒बा॒ध॒व॒त

इ॒ति वि॒बा॒ध – व॒ते । अ॒ग्न॒ये प्र॒ती॒क॒व॒ते । प्र॒ती॒क॒व॒ते यत् । प्र॒ती॒क॒व॒त

इ॒ति प्र॒ती॒क – व॒ते । यद॒ग्न॒ये॒ । अ॒ग्न॒ये प्र॒व॒ते । प्र॒व॒ते नि॒र॒व॒प॒न् ।

प्र॒व॒त॒ इति॒ प्र – व॒ते । नि॒र॒व॒प॒न् । या॒नि । नि॒र॒व॒प॒न्निति॒ निः–अ॒व॒प॒न् ।
या॒न्ये॒व । ए॒व पु॒र॒स्तात् । पु॒र॒स्ताद् र॒क्षाञ्॑सि ।

र॒क्षाञ्॑स्यासन् । 2 (50/57)

T.S.2.4.1.3 - Kramam

आ॒स॒न् ता॒नि । ता॒नि ते॒न । ते॒न प्र । प्रा॒णु॒द॒न्त । अ॒नु॒द॒न्त यत् ।
यद॒ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ वि॒बा॒ध॒व॒ते । वि॒बा॒ध॒व॒ते या॒नि । वि॒बा॒ध॒व॒त इति॑
वि॒बा॒ध – व॒ते । या॒न्ये॒व । ए॒वा॒भि॒तः । अ॒भि॒तो र॒क्षाञ्॑सि ।
र॒क्षाञ्॑स्यासन् । आ॒स॒न् ता॒नि । ता॒नि ते॒न । ते॒न वि । व्य॒बा॒ध॒न्त ।
अ॒बा॒ध॒न्त यत् । यद॒ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ प्र॒ती॒क॒व॒ते । प्र॒ती॒क॒व॒ते या॒नि ।
प्र॒ती॒क॒व॒त इति॑ प्र॒ती॒क – व॒ते । या॒न्ये॒व । ए॒व प॒श्चात् । प॒श्चाद्
र॒क्षाञ्॑सि । र॒क्षाञ्॑स्यासन् । आ॒स॒न् ता॒नि । ता॒नि ते॒न । ते॒नाप॑ ।
अ॒पा॒नु॒द॒न्त । अ॒नु॒द॒न्त ततः॑ । ततो॑ दे॒वाः । दे॒वा अ॒भ॒व॒न् । अ॒भ॒व॒न्
प॒रा । प॒रा ऽसु॒राः । अ॒सु॒रा यः । यो भ्रा॑तृ॒व्य॒वा॒न् । भ्रा॑तृ॒व्य॒वा॒न्थ
स्यात् । भ्रा॑तृ॒व्य॒वा॒निति॑ भ्रा॑तृ॒व्य–वा॒न् । स्या॒थ् सः । स स्प॑र्द्ध॒मानः॑ ।
स्प॑र्द्ध॒मान ए॒तया॑ । ए॒तये॑ष्ट्या॑ । इ॒ष्ट्या॑ य॒जेत॑ । य॒जेता॒ग्नये॑ ।
अ॒ग्नये॑ प्र॒व॒ते । प्र॒व॒ते पु॒रो॒डा॒शम् । प्र॒व॒त॒ इति॒ प्र – व॒ते ।

पु॒रो॒डा॒श॒म॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒म् । अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒म् निः ।

अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒मि॒त्य॒ष्टा – क॒पा॒ल॒म् । निर् व॒पेत् । व॒पेद॒ग्नये॑ ॥

अ॒ग्नये॑ वि॒बा॒ध॒व॒ते । वि॒बा॒ध॒व॒ते ऽग्नये॑ ॥

वि॒बा॒ध॒व॒त इति॑ वि॒बा॒ध – व॒ते । 3 (50/56)

T.S.2.4.1.4 - Kramam

अ॒ग्नये॑ प्र॒ती॒क॒व॒ते । प्र॒ती॒क॒व॒ते यत् । प्र॒ती॒क॒व॒त इति॑ प्र॒ती॒क – व॒ते ।

यद॒ग्नये॑ ॥ अ॒ग्नये॑ प्र॒व॒ते । प्र॒व॒ते निर्व॑पति । प्र॒व॒त इति॑ प्र – व॒ते ।

निर्व॑पति यः । निर्व॑पतीति॑ निः – व॒पति । य ए॒व । ए॒वास्मात् ॥

अ॒स्माच्छ्रे॑यान् । श्रे॒यान् भ्रातृ॑व्यः । भ्रातृ॑व्यस्तम् । तम् तेन॑ । तेन॑ प्र ।

प्र णु॑दते । नु॒द॒ते यत् । यद॒ग्नये॑ ॥ अ॒ग्नये॑ वि॒बा॒ध॒व॒ते । वि॒बा॒ध॒व॒ते यः ।

वि॒बा॒ध॒व॒त इति॑ वि॒बा॒ध – व॒ते । य ए॒व । ए॒वैनेन॑ । ए॒नेन॑ स॒दृङ् ।

स॒दृङ् तम् । स॒दृङि॑ति॑ स – दृङ् । तम् तेन॑ । तेन॑ वि ।

वि बा॑धते । बा॒ध॒ते यत् । यद॒ग्नये॑ ॥ अ॒ग्नये॑ प्र॒ती॒क॒व॒ते ।

प्र॒ती॒क॒व॒ते यः । प्र॒ती॒क॒व॒त इति॑ प्र॒ती॒क – व॒ते । य ए॒व । ए॒वास्मात् ॥

अ॒स्मात् पा॒पी॒या॒न् । पा॒पी॒या॒न् तम् । तम् तेन॑ । तेनाप॑ । अप॑ नुदते ।

नु॒द॒ते प्र । प्र श्रे॒या॑ꣳसम् । श्रे॒या॑ꣳसम् भ्रातृ॑व्यम् । भ्रातृ॑व्यम् नुदते ।

नु॒द॒ते ऽति॑ । अ॒ति स॒दृ॒शम् । स॒दृ॒शम् क्रा॒म॒ति । क्रा॒म॒ति न॑ । नै॒नम् ।
 ए॒नम् पा॒पी॒यान् । पा॒पी॒याना॒प्नो॒ति । आ॒प्नो॒ति यः॑ । य ए॒वम् ( ) ।
 ए॒वं वि॒द्वान् । वि॒द्वाने॒तया॑ । ए॒तये॒ष्ट्या॑ । इ॒ष्ट्या य॒ज॒ते ।
 य॒ज॒त इति॑ य॒ज॒ते ॥ 4 (54/60)

(वृ॒णा॒म॒है यत् - पु॒र॒स्ताद् रक्षा॑ऽसि - व॒पे॒द॒ग्नये॑ वि॒बा॒ध॒व॒त - ए॒वं
 - च॒त्वा॒रि च॑) (A1)

T.S.2.4.2.1 - Kramam

दे॒वा॒सु॒राः स॒म्य॑त्ताः । दे॒वा॒सु॒रा इति॑ दे॒व - अ॒सु॒राः ।
 स॒म्य॑त्ता आ॒सन् । स॒म्य॑त्ता इति॑ सं-य॒त्ताः । आ॒सन् ते॑ ।
 ते दे॒वाः । दे॒वा अ॒ब्रु॒वन् । अ॒ब्रु॒वन् यः॑ । यो नः॑ । नो वी॒र्या॑व॒त्त॒मः ।
 वी॒र्या॑व॒त्त॒म॒स्त॒म् । वी॒र्या॑व॒त्त॒म इति॑ वी॒र्या॑व॒त् - त॒मः । त॒म॒नु ।
 अ॒नु स॒मा॒र॒भा॒म॒है । स॒मा॒र॒भा॒म॒हा इति॑ । स॒मा॒र॒भा॒म॒हा इति॑
 स॒म् - आ॒र॒भा॒म॒है । इति॑ ते । त इ॒न्द्रम् । इ॒न्द्र॒म॒ब्रु॒वन् ।
 अ॒ब्रु॒वन् त्व॒म् । त्वं वै॑ । वै नः॑ । नो वी॒र्या॑व॒त्त॒मः । वी॒र्या॑व॒त्त॒मोऽसि॑ ।
 वी॒र्या॑व॒त्त॒म इति॑ वी॒र्या॑व॒त् - त॒मः । अ॒सि त्वा॒म् । त्वा॒म॒नु ।

अनु॑ स॒मार॑भा॒महै॑ । स॒मार॑भा॒महा॑ इति॑ । स॒मार॑भा॒महा॑ इति॑
सम् – आ॒र॒भा॒महै॑ । इति॑ सः । सो॑ ऽब्रवीत् । अ॒ब्रवीत्॑ ति॒स्रः ।
ति॒स्रो मे॑ । म॒ इ॒माः । इ॒मा स्त॑नुवः । त॒नुवो॑ वी॒र्या॑वतीः । वी॒र्या॑वती॒
स्ताः । वी॒र्या॑वतीरिति॑ वी॒र्य – वतीः॑ । ताः प्री॑णीत । प्री॑णीताथ ।
अथा॑सुरान् । अ॒सुरा॑न॒भि । अ॒भि भ॑विष्यथ । भ॒विष्य॑थेति॑ । इति॑ ताः ।
ता वै । वै ब्रू॑हि । ब्रू॒हीति॑ । इत्य॑ब्रुवन् । अ॒ब्रुव॑न्नियम् ।
इ॒यम॑हो॒मुक् । अ॒हो॒मु॒गिय॑म् । अ॒हो॒मु॒गित्य॑हः – मुक् ।
इ॒यं वि॑मृ॒धा । वि॒मृ॒धेय॑म् । वि॒मृ॒धेति॑ वि – मृ॒धा । इ॒यमि॑न्द्रि॒याव॑ती ।
इन्द्रि॒याव॑तीति॑ । इन्द्रि॒याव॑तीतीन्द्रि॒य – वती॑ । 5 (50/60)

T.S.2.4.2.2 - Kramam

इत्य॑ब्रवीत् । अ॒ब्रवीत्॑ ते । त इन्द्रा॑य । इन्द्रा॑याहो॒मुचे॑ ।
अ॒हो॒मु॒चे पु॒रोडा॑शम् । अ॒हो॒मु॒च इत्य॑हः – मु॒चे ।
पु॒रोडा॑शमे॒काद॑शकपालम् । ए॒काद॑शकपालम् निः ।
ए॒काद॑शकपालमित्ये॒काद॑श – क॒पालम् । नि॒रव॑पन् । अ॒वप॑न्निन्द्रा॑य ।
इन्द्रा॑य वैमृ॒धाय॑ । वैमृ॒धायेन्द्रा॑य । इन्द्रा॑येन्द्रि॒याव॑ते । इन्द्रि॒याव॑ते यत् ।
इन्द्रि॒याव॑त इतीन्द्रि॒य – वते॑ । यदिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑याहो॒मुचे॑ ।

अ॒हो॒मु॒चे॒ नि॒रव॑प॒न् । अ॒हो॒मु॒च इ॒त्य॒हः॑ – मु॒चे॒ ।
 नि॒रव॑प॒न् अ॒हसः॑ । नि॒रव॑प॒न्निति॑ निः – अ॒वप॑न् । अ॒हस॑ ए॒व ।
 ए॒व ते॒न । ते॒नामु॑च्यन्त । अ॒मु॒च्यन्त॑ यत् । य॒दिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑य वैमृ॒धाय॑ ।
 वैमृ॒धाय॑ मृ॒धः । मृ॒ध ए॒व । ए॒व ते॒न । ते॒नाप॑ । अ॒पा॒घ्नत॑ ।
 अ॒घ्नत॑ यत् । य॒दिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑येन्द्रि॒याव॑ते । इन्द्रि॒याव॑त इन्द्रि॒यम् ।
 इन्द्रि॒याव॑त इतीन्द्रि॒य – व॑ते । इन्द्रि॒यमे॒व । ए॒व ते॒न । ते॒नात्म॑न् ।
 आ॒त्म॒न्नद॑धत । अ॒दध॑त त्रयस्त्रिं॒शत्क॑पालम् । त्रयस्त्रिं॒शत्क॑पालम्
 पु॒रोडा॑शम् । त्रयस्त्रिं॒शत्क॑पालमि॒ति त्रय॑स्त्रिं॒शत् – क॑पालम् ।
 पु॒रोडा॑शम् निः । नि॒रव॑प॒न् । अ॒वप॑न् त्रयस्त्रिं॒शत् । त्रय॑स्त्रिं॒शद् वै ।
 त्रय॑स्त्रिं॒शदि॒ति त्रयः॑ – त्रिं॒शत् । वै दे॒वताः॑ । दे॒वता॑स्ताः । ता इन्द्रः॑ ।
 इन्द्र॑ आ॒त्मन् । आ॒त्म॒न्ननु॑ । अनु॑ स॒मा॒रम्भ॑यत । स॒मा॒रम्भ॑यत भू॒त्यै॑ ।
 स॒मा॒रम्भ॑यतेति॑ सं – आ॒रम्भ॑यत । भू॒त्यै॑ ता॒म् । 6 (50/59)

T.S.2.4.2.3 - Kramam

तां वा॒व । वा॒व दे॒वाः । दे॒वा वि॒जिति॑म् । वि॒जिति॑मु॒त्तमा॑म् ।
 वि॒जिति॑मि॒ति वि – जि॒तिम् । उ॒त्तमा॑मसु॒रैः । उ॒त्तमा॑मित्यु॒त्तमा॑म् ।
 अ॒सुरै॑र् वि । व्य॒जय॑न्त । अ॒जय॑न्त॒ यः । यो भ्रा॑तृव्य॒वान् ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

भ्रातृव्यवान्त् स्यात् । भ्रातृव्यवानिति भ्रातृव्य – वान् । स्यात् सः ।
स स्पर्द्धमानः । स्पर्द्धमान एतया । एतयेष्ट्या । इष्ट्या यजेत ।
यजेतेन्द्राय । इन्द्रायाऽहोमुचे । अऽहोमुचे पुरोडाशम् । अऽहोमुच
इत्यऽहः – मुचे । पुरोडाशमेकादशकपालम् । एकादशकपालम् निः ।
एकादशकपालमित्येकादश – कपालम् । निर् वपेत् । वपेदिन्द्राय ।
इन्द्राय वैमृधाय । वैमृधायेन्द्राय । इन्द्रायेन्द्रियावते ।
इन्द्रियावते ऽहसा । इन्द्रियावत इतीन्द्रिय – वते । अहसा वै ।
वा एषः । एष गृहीतः । गृहीतो यस्मात् । यस्माच्छ्रेयान् । श्रेयान्
भ्रातृव्यः । भ्रातृव्यो यत् । यदिन्द्राय । इन्द्रायाऽहोमुचे । अऽहोमुचे
निर्वपति । अऽहोमुच इत्यऽहः – मुचे । निर्वपत्यऽहसः ।
निर्वपतीति निः – वपति । अहस एव । एव तेन । तेन मुच्यते ।
मुच्यते मृधा । मृधा वै । वा एषः । एषो ऽभिषण्णः । अभिषण्णो
यस्मात् । अभिषण्ण इत्यभि – सन्नः । यस्मात् समानेषु ।
समानेष्वन्यः । अन्यः श्रेयान् । श्रेयानुत ( ) ।
उताभ्रातृव्यः । 7 (50/59)

T.S.2.4.2.4 - Kramam

अ॒भ्रा॒तृ॒व्यो॒ यत् । य॒दिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑य वैमृ॒धाय॑ । वैमृ॒धाय॑ मृ॒धः ।
मृ॒ध ए॒व । ए॒व ते॒न । ते॒नाप॑ । अप॑ ह॒ते । ह॒ते यत् । य॒दिन्द्रा॑य ।
इन्द्रा॑येन्द्रि॒याव॑ते । इन्द्रि॒याव॑त इन्द्रि॒यम् । इन्द्रि॒याव॑त इतीन्द्रि॒य-व॑ते ।
इन्द्रि॒यमे॒व । ए॒व ते॒न । ते॒ना॒त्मन् । आ॒त्मन् ध॑त्ते ।
ध॑त्ते त्रयस्त्रिं॒शत्क॑पालम् । त्रयस्त्रिं॒शत्क॑पालम् पु॒रोडा॑शम् ॥
त्रयस्त्रिं॒शत्क॑पालमि॒ति त्रय॑स्त्रिं॒शत्-क॑पालम् । पु॒रोडा॑शम् निः ।
निर् व॑पति । व॒पति॑ त्रयस्त्रिं॒शत् । त्रय॑स्त्रिं॒शद् वै । त्रय॑स्त्रिं॒शदि॒ति
त्रयः-त्रिं॒शत् । वै दे॒वताः॑ । दे॒वता॑स्ताः । ता ए॒व । ए॒व य॑ज॒मानः॑ ।
य॑ज॒मान आ॒त्मन् । आ॒त्मन्नु॑ । अनु॑ स॒मा॒रम्भ॑यते । स॒मा॒रम्भ॑यते भू॒त्यै ॥
स॒मा॒रम्भ॑यत इति॑ सम् - आ॒रम्भ॑यते । भू॒त्यै सा॑ । सा वै । वा ए॒षा ।
ए॒षा वि॒जि॒तिः । वि॒जि॒तिर् नाम॑ । वि॒जि॒तिरि॒ति वि-जि॒तिः । ना॒मेष्टिः॑ ।
इष्टि॒र् यः । य ए॒वम् । ए॒वं वि॒द्वान् । वि॒द्वाने॒तया॑ । ए॒तये॑ष्ट्या ॥
इष्ट्या॑ य॒जते॑ । य॒जत॑ उत्त॒माम् । उत्त॒मामे॒व । उत्त॒मामि॒त्युत्-त॒माम् ।
ए॒व वि॒जित॑म् । वि॒जि॒तिम् भ्रा॒तृ॒व्येण॑ । वि॒जि॒तिमि॒ति वि - जि॒तिम् ।

भ्रातृ॒व्ये॒ण वि । वि ज॒यते । ज॒यत॒ इति॑ ज॒यते ॥ 8 (49/56)

(इ॒न्द्रि॒याव॒ती – भू॒त्या – उ॒तै – का॒न्न पञ्चा॒शच्च॑) (A2)

T.S.2.4.3.1 - Kramam

दे॒वा॒सु॒राः स॒म्य॑न्ताः । दे॒वा॒सु॒रा इति॑ दे॒व – अ॒सु॒राः ।
 स॒म्य॑न्ता आ॒सन् । स॒म्य॑न्ता इति॑ स॒म – य॒न्ताः । आ॒सन् ते॒षाम् ॥
 ते॒षाम् गाय॒त्री । गा॒य॒त्र्यो॒जः । ओ॒जो ब॒लम् । ब॒लमिन्द्रि॒यम् । इन्द्रि॒यं
 वी॒र्य॑म् । वी॒र्य॑म् प्र॒जाम् । प्र॒जाम् प॒शून् । प्र॒जामि॒ति प्र – जा॒म् ।
 प॒शून्त् स॒ङ्गृ॒ह्य । स॒ङ्गृ॒ह्यादा॒य । स॒ङ्गृ॒ह्येति॑ स॒म – गृ॒ह्य ।
 आ॒दाया॒प॒क्र॒म्य । आ॒दाये॒त्या – दा॒य । अ॒प॒क्र॒म्याति॑ष्ठत् ।
 अ॒प॒क्र॒म्येत्य॑प – क्र॒म्य । अ॒ति॑ष्ठत् ते । ते ऽम॒न्यन्त॑ ।
 अ॒म॒न्यन्त॑ य॒तरान् । य॒तरान् वै । वा इ॒यम् । इ॒यमु॒पाव॑थ्स्यति ।
 उ॒पाव॑थ्स्यति ते । उ॒पाव॑थ्स्यतीत्यु॒प – आ॒व॑थ्स्यति । त इ॒दम् ।
 इ॒दं भ॒विष्य॑न्ति । भ॒विष्य॑न्तीति॑ । इति॑ ता॒म् । तां वि॑ । व्य॒ह्वय॑न्त ।
 अ॒ह्वय॑न्त वि॒श्वक॑र्मन् । वि॒श्वक॑र्मन्निति॑ । वि॒श्वक॑र्मन्निति॑
 वि॒श्व – क॒र्मन् । इति॑ दे॒वाः । दे॒वा दा॒भि । दा॒भीति॑ । इत्य॑सु॒राः ।
 अ॒सु॒राः सा । सा न । ना॒न्य॒तरान् । अ॒न्य॒तरा॑श्च॒न । च॒नो॒पाव॑र्तत ।

उपावर्तत ते । उपावर्ततेत्युप – आवर्तत । ते देवाः । देवा एतत् ।
 एतद् यजुः । यजुरपश्यन् । अपश्यन्नोजः । ओजोऽसि । असि सहः ।
 सहोऽसि । असि बलम् । बलमसि । असि भ्राजः । 9 (50/59)

T.S.2.4.3.2 - Kramam

भ्राजोऽसि । असि देवानाम् । देवानां धाम ।
 धाम नाम । नामाऽसि । असि विश्वम् । विश्वमसि । असि विश्वायुः ।
 विश्वायुः सर्वम् । विश्वायुरिति विश्व – आयुः । सर्वमसि । असि
 सर्वायुः । सर्वायुरभिभूः । सर्वायुरिति सर्व – आयुः । अभिभूरिति ।
 अभिभूरित्यभि – भूः । इति वाव । वाव देवाः । देवा असुराणाम् ।
 असुराणामोजः । ओजो बलम् । बलमिन्द्रियम् । इन्द्रियं वीर्यम् ।
 वीर्यम् प्रजाम् । प्रजाम् पशून् । प्रजामिति प्र – जाम् ।
 पशून्वृञ्जत । अवृञ्जत यत् । यद् गायत्री । गायत्र्यपक्रम्य ।
 अपक्रम्यातिष्ठत् । अपक्रम्येत्यप – क्रम्य । अतिष्ठत् तस्मात् ।
 तस्मादेताम् । एताम् गायत्री । गायत्रीति । इतीष्टिम् । इष्टिमाहुः ।
 आहुः सम्वत्सरः । सम्वत्सरो वै । सम्वत्सर इति
 सं – वत्सरः । वै गायत्री । गायत्री सम्वत्सरः । सम्वत्सरो वै ।

स॒म्॒व॒त्स॒र इति॑ स॒म् – व॒त्स॒रः । वै तत् । तद॒प॒क्र॒म्य ।
 अ॒प॒क्र॒म्याति॑ष्ठत् । अ॒प॒क्र॒म्येत्य॑प॒-क॒म्य । अ॒ति॒ष्ठद् यत् । यदे॒तया॑ ॥
 ए॒तया॑ दे॒वाः । दे॒वा अ॒सुरा॑णाम् । अ॒सुरा॑णामो॒जः । ओ॒जो ब॒लम् ॥
 ब॒लमि॒न्द्रि॒यम् । इ॒न्द्रि॒यं वी॒र्यम्॑ ( ) । वी॒र्यम् प्र॒जाम् । 10 (50/58)

T.S.2.4.3.3 - Kramam

प्र॒जाम् प॒शून् । प्र॒जामि॑ति प्र – जा॒म् । प॒शून्वृ॑ञ्जत ।
 अ॒वृ॑ञ्जत तस्मा॑त् । तस्मा॑दे॒ताम् । ए॒ताꣳ स॒म्॒व॒र्गः । स॒म्॒व॒र्ग इति॑ ।
 स॒म्॒व॒र्ग इति॑ स॒म् – व॒र्गः । इ॒ती॒ष्टिम् । इ॒ष्टिमा॑हुः । आ॒हुर् यः ।
 यो भ्रा॑तृ॒व्यवा॑न् । भ्रा॑तृ॒व्यवा॑न्थ् स्यात् । भ्रा॑तृ॒व्यवा॑निति॒ भ्रा॑तृ॒व्य-वा॑न् ।
 स्या॑त् सः । स स्पर्द्ध॑मानः । स्पर्द्ध॑मान ए॒तया॑ । ए॒तये॑ष्ट्या ॥
 इ॒ष्ट्या य॑जेत । य॒जे॒ता॒ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ स॒म्॒व॒र्गाय॑ । स॒म्॒व॒र्गाय॑
 पु॒रोडा॑शम् ॥ स॒म्॒व॒र्गाये॑ति स॒म् – व॒र्गाय॑ । पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् ।
 अ॒ष्टाक॑पालम् निः । अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्य॒ष्टा – क॑पालम् । निर् व॑पेत् ।
 व॑पेत् तम् । तꣳ शृ॒तम् । शृ॒तमा॑सन्नम् । आ॑सन्नमे॒तेन॑ ।
 आ॑सन्नमि॒त्या – स॒न्नम् । ए॒तेन॑ यजु॒षा । यजु॒षाऽभि॑ । अ॒भि मृ॑शेत् ।
 मृ॑शे॒दो॒जः । ओ॒ज ए॒व । ए॒व ब॒लम् । ब॒लमि॒न्द्रि॒यम् ।

इन्द्रि॑यं वी॒र्य॑म् । वी॒र्यं प्र॒जाम् । प्र॒जाम् प॒शून् । प्र॒जामि॑ति
 प्र - जा॑म् । प॒शून् भ्रातृ॑व्यस्य । भ्रातृ॑व्यस्य वृ॒ङ्क्ते । वृ॒ङ्क्ते भव॑ति ।
 भव॑त्यात्म॒ना । आ॒त्म॒ना परा॑ । परा॑ ऽस्य । अ॒स्य भ्रातृ॑व्यः ।
 भ्रातृ॑व्यो भवति । भव॑तीति भवति ॥ 11 (45/52)

(बल॑मस्ये - तया॑ दे॒वा असु॑राणामो॒जो बल॑मिन्द्रि॒यं वी॒र्यं -
 पञ्च॑चत्वारि॒ंशच्च) (A3)

T.S.2.4.4.1 - Kramam

प्र॒जाप॑तिः प्र॒जाः । प्र॒जाप॑तिरिति प्र॒जा - प॑तिः । प्र॒जा असृ॑जत ।
 प्र॒जा इति॑ प्र-जाः । असृ॑जत ताः । ता अ॒स्मात् । अ॒स्मात् सृ॑ष्टाः ।
 सृ॑ष्टाः परा॑चीः । परा॑चीरायन् । आ॒यन् ताः । ता यत्र॑ । यत्रा॑वसन् ।
 अव॑सन् ततः॑ । ततो॑ गर्मु॒त् । गर्मु॒दुत् । उद॑तिष्ठत् । अ॒तिष्ठ॑त् ताः ।
 ता बृ॒हस्प॑तिः । बृ॒हस्प॑तिश्च । चान्व॑वैताम् । अ॒न्ववै॑ता॒ं सः ।
 अ॒न्ववै॑तामित्यनु - अवै॑ताम् । सोऽब्र॑वीत् । अ॒ब्रवी॑द् बृ॒हस्प॑तिः ।
 बृ॒हस्प॑तिरनया॑ । अनया॑ त्वा । त्वा प्र॑ । प्र तिष्ठानि॑ । तिष्ठान्यथ॑ ।
 अथ॑ त्वा । त्वा प्र॒जाः । प्र॒जा उपा॑वथ्स्यन्ति । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः ।
 उपा॑वथ्स्यन्तीति । उपा॑वथ्स्यन्तीत्युप - आव॑थ्स्यन्ति । इति॑ तम् ।

तम् प्र । प्रातिष्ठत् । अतिष्ठत् ततः । ततो वै । वै प्रजापतिम् ।
 प्रजापतिम् प्रजाः । प्रजापतिमिति प्रजा-पतिम् । प्रजा उपावर्तन्त ।
 प्रजा इति प्र – जाः । उपावर्तन्त यः । उपावर्तन्तेत्युप – आवर्तन्त ।
 यः प्रजाकामः । प्रजाकामः स्यात् । प्रजाकाम इति प्रजा – कामः ।
 स्यात् तस्मै ॥ तस्मा एतम् । एतम् प्राजापत्यम् । प्राजापत्यम्
 गार्मुतम् । प्राजापत्यमिति प्राजा – पत्यम् । गार्मुतम् चरुम् ।
 चरुम् निः । निर् वपेत् । वपेत् प्रजापतिम् । प्रजापतिमेव ।
 प्रजापतिमिति प्रजा – पतिम् । 12 (50/61)

T.S.2.4.4.2 - Kramam

एव स्वेन । स्वेन भागधेयेन । भागधेयेनोप । भागधेयेनेति
 भाग – धेयेन । उप धावति । धावति सः । स एव । एवास्मै ॥
 अस्मै प्रजाम् । प्रजाम् प्र । प्रजामिति प्र – जाम् । प्र जनयति ।
 जनयति प्रजापतिः । प्रजापतिः पशून् । प्रजापतिरिति प्रजा-पतिः ।
 पशून्सृजत । असृजत ते । ते ऽस्मात् । अस्मात् सृष्टाः ।
 सृष्टाः पराञ्चः ॥ पराञ्च आयन् । आयन् ते । ते यत्र । यत्रावसन् ।
 अवसन् ततः । ततो गर्मुत् । गर्मुदुत् । उदतिष्ठत् । अतिष्ठत् तान् ।

तान् पू॒षा । पू॒षा च॑ । चान्व॑वैताम् । अ॒न्व॒वैता॒ꣳ सः॑ ।
 अ॒न्व॒वैता॒मित्य॑नु – अ॒वैता॒म् । सो॑ ऽब्रवीत् । अ॒ब्रवीत् पू॒षा ।
 पू॒षा ऽनया॑ । अ॒नया॑ मा । मा प्र॑ । प्र तिष्ठ॑ । तिष्ठाथ॑ । अथ॑ त्वा ।
 त्वा प॒शवः॑ । प॒शव॑ उपाव॑थ्स्यन्ति । उपाव॑थ्स्यन्तीति॑ ।
 उपाव॑थ्स्यन्तीत्युप – आ॒व॒थ्स्यन्ति॑ । इति॑ माम् । माम् प्र॑ । प्र तिष्ठ॑ ।
 तिष्ठेति॑ । इति॑ सोमः॑ । सोमो॑ ऽब्रवीत् । अ॒ब्रवीन् म॒म । म॒म वै ।
 वा अ॒कृष्ट॑पच्यम् । 13 (50/55)

T.S.2.4.4.3 - Kramam

अ॒कृष्ट॑पच्यमिति॑ । अ॒कृष्ट॑पच्यमित्य॑कृष्ट – प॒च्यम् । इत्यु॒भौ । उ॒भौ
 वा॒म् । वा॒म् प्र॑ । प्र तिष्ठानि॑ । तिष्ठानीति॑ । इत्य॒ब्रवीत् । अ॒ब्रवीत् तौ॑ ।
 तौ प्र॑ । प्रातिष्ठत् । अ॒तिष्ठत् ततः॑ । ततो॑ वै । वै प्र॒जाप॑तिम् ।
 प्र॒जाप॑तिम् प॒शवः॑ । प्र॒जाप॑तिमिति॑ प्र॒जा-प॑तिम् । प॒शव॑ उपाव॑र्तन्त ।
 उपाव॑र्तन्त यः । उपाव॑र्तन्तेत्युप – आ॒व॒र्तन्त॑ । यः प॒शुका॑मः ।
 प॒शुका॑मः स्यात् । प॒शुका॑म इति॑ प॒शु – का॒मः । स्यात् तस्मै॑ ।
 तस्मा॑ ए॒तम् । ए॒तꣳ सो॒मापौ॑ष्णम् । सो॒मापौ॑ष्णम् गा॒र्मु॒तम् ।
 सो॒मापौ॑ष्णमिति॑ सो॒मा – पौ॑ष्णम् । गा॒र्मु॒तम् च॒रुम् । च॒रुम् निः॑ ।

नि॒र् व॒पेत् । व॒पेथ् सो॒मापू॒षणौ॑ । सो॒मापू॒षणा॒वेव॑ । सो॒मापू॒षणा॒विति॑
 सो॒मा – पू॒षणौ॑ । ए॒व स्वे॒न । स्वे॒न भा॒ग॒धेये॑न । भा॒ग॒धेये॑नोप ।
 भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भा॒ग – धेये॑न । उप॑ धावति । धा॒वति॑ तौ । ता॒वेव॑ ।
 ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै प॒शून् । प॒शून् प्र॑ । प्र॑ ज॒नय॑तः । ज॒नय॑तः सोमः ।
 सो॒मो वै । वै रे॒तो॒धाः । रे॒तो॒धाः पू॒षा । रे॒तो॒धा इति॑ रे॒तः – धाः ।
 पू॒षा प॒शूना॑म् । प॒शूना॑म् प्र॒ज॒नयि॑ता । प्र॒ज॒नयि॑ता सोमः ।
 प्र॒ज॒नयि॑तेति॑ प्र – ज॒नयि॑ता । सोम॑ ए॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै रे॒तः ।
 रे॒तो द॑धाति । द॒धाति॑ पू॒षा ( ) । पू॒षा प॒शून् । प॒शून् प्र॑ । प्र॑ ज॒नय॑ति ।
 ज॒नय॑तीति॑ ज॒नय॑ति ॥ 14 (53/62)

(व॒पेत् प्र॒जाप॑तिं – वै – द॒धाति॑ पू॒षा – त्रीणि॑ च) (A4)

T.S.2.4.5.1 - Kramam

अ॒ग्ने गो॒भिः । गो॒भिर् नः॑ । न॒ आ । आ॒ ग॒हि । ग॒ही॒न्दौ॑ ।
 इ॒न्दो पु॒ष्ट्या॑ । इ॒न्दो इ॒ती॒न्दौ॑ । पु॒ष्ट्या॑ जु॒षस्व॑ । जु॒षस्व॑ नः॑ ।
 न॒ इति॑ नः॑ ॥ इ॒न्द्रो ध॒र्ता । ध॒र्ता गृ॒हेषु॑ । गृ॒हेषु॑ नः॑ । न॒ इति॑ नः॑ ॥
 स॒वि॒ता यः॑ । यः स॒ह॒स्रि॒यः । स॒ह॒स्रि॒यः सः॑ । स॒ नः॑ । नो॒ गृ॒हेषु॑ ।
 गृ॒हेषु॑ रा॒रण॑त् । रा॒रण॑दिति॑ रा॒रण॑त् ॥ आ॒ पू॒षा । पू॒षा ए॒तु । ए॒त्वा ।

आ वसु । वस्विति वसु ॥ धाता ददातु । ददातु नः । नो रयिम् ।
 रयिमीशानः । ईशानो जगतः । जगतस्पतिः । पतिरिति पतिः ॥
 स नः । नः पूर्णेन । पूर्णेन वावनत् । वावनदिति वावनत् ॥
 त्वष्टा यः । यो वृषभः । वृषभो वृषा । वृषा सः । स नः ।
 नो गृहेषु । गृहेषु राणत् । राणदिति राणत् ॥ सहस्रेणायुतेन ।
 अयुतेन च । चेति च ॥ येन देवाः । देवा अमृतम् ( ) ।
 अमृतं दीर्घम् । 15 (50/51)

T.S.2.4.5.2 - Kramam

दीर्घञ् श्रवः । श्रवो दिवि । दिव्यैरयन्त । ऐरयन्तेत्यैरयन्त ॥
 रायस्पोष । पोष त्वम् । त्वमस्मभ्यम् । अस्मभ्यम् गवाम् ।
 अस्मभ्यमित्यस्म – भ्यम् । गवाम् कुल्मिम् । कुल्मिम् जीवसै ।
 जीवस आ । आ युवस्व । युवस्वेति युवस्व ॥ अग्निर् गृहपतिः ।
 गृहपतिः सोमः । गृहपतिरिति गृह – पतिः । सोमो विश्ववनिः ।
 विश्ववनिः सविता । विश्ववनिरिति विश्व – वनिः । सविता सुमेधाः ।
 सुमेधाः स्वाहा । सुमेधा इति सु – मेधाः । स्वाहेति स्वाहा ॥
 अग्ने गृहपते । गृहपते यः । गृहपत इति गृह – पते । यस्ते ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

ते॒ घृ॒त्यः । घृ॒त्यो॒ भा॒गः । भा॒गस्ते॒न । ते॒न॒ सहः । सह॒ ओजः ।
ओज॑ आ॒क्रम॑मा॒णाय॑ । आ॒क्रम॑मा॒णाय॑ धेहि॑ ।
आ॒क्रम॑मा॒णाय॑ेत्या॑ – क्र॒म॑मा॒णाय॑ । धे॒हि॒ श्रै॒ष्ठ्या॑त् । श्रै॒ष्ठ्या॑त् प॒थः ।
प॒थो मा॑ । मा॒ यो॒षम् । यो॒षम् मू॒र्द्धा । मू॒र्द्धा भू॒यास॑म् ।
भू॒यास॑ स्वा॒हा । स्वा॒हेति॑ स्वा॒हा ॥ 16 (38/44)

(अ॒मृत॑ – म॒ष्टात्रि॑श्च॒) (A5)

T.S.2.4.6.1 - Kramam

चि॒त्रया॑ यजे॒त । यजे॒त प॒शुका॑मः । प॒शुका॑म इ॒यम् । प॒शुका॑म
इति॑ प॒शु – का॒मः । इ॒यं वै । वै चि॒त्रा । चि॒त्रा यत् । यद् वै ।
वा अ॒स्याम् । अ॒स्यां वि॒श्वम् । वि॒श्वम् भू॒तम् । भू॒तम॑धि ।
अधि॑ प्र॒जाय॑ते । प्र॒जाय॑ते ते॒न । प्र॒जाय॑त इति॑ प्र – जा॒यते॑ ।
ते॒नेय॑म् । इ॒यम् चि॒त्रा । चि॒त्रा यः । य ए॒वम् । ए॒वं वि॒द्वान् ।
वि॒द्वान् चि॒त्रया॑ । चि॒त्रया॑ प॒शुका॑मः । प॒शुका॑मो यज॑ते । प॒शुका॑म
इति॑ प॒शु – का॒मः । यज॑ते प्र । प्र प्र॒जया॑ । प्र॒जया॑ प॒शुभिः॑ ।
प्र॒जये॑ति प्र – जया॑ । प॒शुभि॑र् मिथु॒नैः । प॒शुभि॑रिति॑ प॒शु – भिः॑ ।
मिथु॒नैर् जा॑यते । जा॒यते॑ प्र । प्रै॒व । ए॒वाग्ने॑ये॒न । आ॒ग्ने॑ये॒न वा॑पयति॑ ।

वा॒प॒य॒ति॒ रे॒तः॑ । रे॒तः॑ सौ॒म्ये॒न॑ । सौ॒म्ये॒न॑ द॒धा॒ति॒ । द॒धा॒ति॒ रे॒तः॑ ।
 रे॒त ए॒व । ए॒व हि॒तम् । हि॒तम् त्व॒ष्टा॑ । त्व॒ष्टा रू॒पा॒णि॒ । रू॒पा॒णि॒ वि॒ ।
 वि॒ क॒रो॒ति॒ । क॒रो॒ति॒ सा॒र॒स्व॒तौ॑ । सा॒र॒स्व॒तौ॑ भ॒वतः॑ । भ॒वत॑ ए॒तत् ।
 ए॒तद् वै॑ । वै दै॒व्यम् । दै॒व्यम् मि॒थु॒नम् । मि॒थु॒नम् दै॒व्यम् । दै॒व्यमे॒व ।
 ए॒वा॒स्मै॑ । अ॒स्मै मि॒थु॒नम् । 17 (50/55)

T.S.2.4.6.2 - Kramam

मि॒थु॒नम् म॒द्ध्य॒तः॑ । म॒द्ध्य॒तो द॒धा॒ति॒ । द॒धा॒ति॒ पु॒ष्ट्यै॑ । पु॒ष्ट्यै॑
 प्र॒ज॒न॒नाय॑ । प्र॒ज॒न॒नाय॑ सि॒नी॒वा॒ल्यै॑ । प्र॒ज॒न॒नाये॒ति॒ प्र – ज॒न॒नाय॑ ।
 सि॒नी॒वा॒ल्यै च॒रुः॑ । च॒रुर् भ॒वति॑ । भ॒वति॑ वाक् । वाग् वै॑ ।
 वै सि॒नी॒वा॒ली॑ । सि॒नी॒वा॒ली पु॒ष्टिः॑ । पु॒ष्टिः ख॒लु॑ । ख॒लु वै॑ ।
 वै वाक् । वाक् पु॒ष्टिम् । पु॒ष्टिमे॒व । ए॒व वा॒चम् । वा॒चमु॒प॑ । उ॒पै॒ति॒ ।
 ए॒त्यै॒न्द्रः॑ । ऐ॒न्द्र उ॒त्त॒मः॑ । उ॒त्त॒मो भ॒वति॑ । उ॒त्त॒म इ॒त्यु॒त् – त॒मः॑ ।
 भ॒वति॑ ते॒न॑ । ते॒नै॒व । ए॒व तत् । तन्मि॒थु॒नम् । मि॒थु॒नं स॒प्त॑ ।
 स॒प्तै॒तानि॑ । ए॒तानि॑ ह॒वीं॒षि॑ । ह॒वीं॒षि॑ भ॒वन्ति॑ । भ॒वन्ति॑ स॒प्त॑ ।
 स॒प्त ग्रा॒म्याः॑ । ग्रा॒म्याः प॒शवः॑ । प॒शवः॑ स॒प्त॑ । स॒प्तार॒ण्याः॑ ।
 आ॒र॒ण्याः स॒प्त॑ । स॒प्त छ॒न्दां॒सि॑ । छ॒न्दां॒स्यु॒भय॒स्य॑ ।

उ॒भय॒स्याव॒रुद्ध्यै॑ । अव॒रुद्ध्य॑ अथ । अव॒रुद्ध्य॑ इत्यव – रु॒द्ध्यै॑ ।
 अथै॒ताः । ए॒ता आ॒हुतीः॑ । अ॒हुती॑र् जुहोति । आ॒हुती॑रित्या – हु॒तीः॑ ।
 जुहो॒त्येते॑ । ए॒ते वै । वै दे॒वाः । दे॒वाः पु॒ष्टिप॑तयः । पु॒ष्टिप॑तयस्ते ।
 पु॒ष्टिप॑तय इति पु॒ष्टि-प॑तयः । त ए॒व ( ) । ए॒वास्मि॑न् ।
 अ॒स्मिन् पु॒ष्टिम् । पु॒ष्टिम् द॑धति । द॒धति पु॒ष्यति॑ । पु॒ष्यति॑ प्र॒जया॑ ।
 प्र॒जया॑ प॒शुभिः॑ । प्र॒जये॑ति प्र – ज॒या । प॒शुभि॑रथो॑ । प॒शुभि॑रिति॑
 प॒शु – भिः॑ । अथो॒ यत् । अथो॒ इत्यथो॑ । यदे॒ताः । ए॒ता आ॒हुतीः॑ ।
 आ॒हुती॑र् जुहोति । आ॒हुती॑रित्या – हु॒तीः॑ । जुहोति॑ प्रति॒ष्ठित्यै॑ ।
 प्रति॒ष्ठित्या॑ इति॒ प्रति॑ – स्थि॒त्यै ॥ 18 (62/71)

(अ॒स्मै – त ए॒व – द्वा॒दश॑ च) (A6)

T.S.2.4.7.1 - Kramam

मा॒रुत॑मसि । अ॒सि म॒रुता॑म् । म॒रुता॑मोजः । ओजो॒ ऽपाम्॑ ।
 अ॒पाम् धा॒राम् । धा॒राम् भि॒न्धि । भि॒न्धि र॑मयत । र॑मयत मरुतः ।
 म॒रुतः॑ श्ये॒नम् । श्ये॒नमा॒यिन॑म् । आ॒यिन॑म् मनो॒जव॑सम् । मनो॒जव॑सं
 वृ॒षण॑म् । मनो॒जव॑समि॒ति मनः॑ – ज॒वस॑म् । वृ॒षण॑ सु॒वृक्ति॑म् ।
 सु॒वृक्ति॑मि॒ति सु-वृ॑क्तिम् ॥ येन॒ शर्द्धः॑ । शर्द्ध॑ उ॒ग्रम् । उ॒ग्रम॑वसृष्टम् ।

अव॑सृष्ट॒मेति॑ । अव॑सृष्ट॒मित्यव॑ – सृष्ट॒म् । एति॑ तत् । तद॑श्चिना ।
 अ॒श्चिना॑ परि॑ । परि॑ धत्तम् । धत्त॑ स्व॒स्ति । स्व॒स्तीति॑ स्व॒स्ति ॥
 पु॒रोवा॒तो व॒र्षन् । पु॒रोवा॒त इति॑ पु॒रः – वा॒तः । व॒र्षन् जि॒न्वः ।
 जि॒न्वरा॒वृत् । आ॒वृथ् स्वाहा॑ ॥ आ॒वृदि॒त्या – वृत् । स्वाहा॑ वा॒ताव॑त् ।
 वा॒ताव॑द् व॒र्षन् । वा॒ताव॑दिति॑ वा॒त – वृत् । व॒र्षन्नु॒ग्रः । उ॒ग्ररा॒वृत् ।
 आ॒वृथ् स्वाहा॑ ॥ आ॒वृदि॒त्या – वृत् । स्वाहा॑ स्त॒नय॑न् ।
 स्त॒नय॑न् व॒र्षन् । व॒र्षन् भी॒मः । भी॒मरा॒वृत् । आ॒वृथ् स्वाहा॑ ॥
 आ॒वृदि॒त्या – वृत् । स्वाहा॑ ऽन॒शनि॑ । अ॒न॒श॒न्यव॑स्फूर्जन् ।
 अ॒व॒स्फूर्ज॑न् दि॒द्युत् । अ॒व॒स्फूर्ज॑न्नित्यव॑-स्फूर्जन् । दि॒द्युद् व॒र्षन् ।
 व॒र्षन् त्वे॒षः । त्वे॒षरा॒वृत् । आ॒वृथ् स्वाहा॑ ॥ आ॒वृदि॒त्या – वृत् ।
 स्वाहा॑ ऽति॒रात्र॑म् । अ॒ति॒रात्रं॑ व॒र्षन् । अ॒ति॒रात्र॑मित्यति॑ – रा॒त्रम् ।
 व॒र्षन् पू॒र्तिः । पू॒र्तिरा॒वृत् ( ) । आ॒वृथ् स्वाहा॑ ॥
 आ॒वृदि॒त्या – वृत् । 19 (50/61)

T.S.2.4.7.2 - Kramam

स्वाहा॑ ब॒हु । ब॒हु ह॑ । हा॒यम् । अ॒यम॑वृषात् । अ॒वृषा॑दिति॑ ।
 इति॑ श्रु॒तः । श्रु॒तरा॒वृत् । आ॒वृथ् स्वाहा॑ ॥ आ॒वृदि॒त्या – वृत् ।

स्वाहा ऽऽतपति । आ॒तपति॒ वर्॒षन् । आ॒तप॒तीत्या॑ – तपति ।
 वर्॒षन् वि॒राट् । वि॒राडा॒वृत् । वि॒राडि॑ति वि॒राट् । आ॒वृथ् स्वाहा॑ ॥
 आ॒वृदि॑त्या – वृत् । स्वाहा ऽव॒स्फूर्ज॑न् । अ॒व॒स्फूर्ज॑न् दि॒द्युत् ।
 अ॒व॒स्फूर्ज॑न्नित्य॒व – स्फूर्ज॑न् । दि॒द्युद् वर्॒षन् । वर्॒षन् भू॒तः ।
 भू॒तरा॒वृत् । आ॒वृथ् स्वाहा॑ ॥ आ॒वृदि॑त्या – वृत् । स्वाहा॒ मा॒न्दाः ।
 मा॒न्दा वा॒शाः । वा॒शाः शु॒न्ध्यूः । शु॒न्ध्यूर॑जि॒राः ।
 अ॒जि॒रा इ॒त्यजि॑राः ॥ ज्योति॑ष्मती॒स्तम॑स्वरीः । तम॑स्वरीरु॒न्दतीः ।
 उ॒न्दतीः सु॒फे॒नाः । सु॒फे॒ना इति॑ सु – फे॒नाः ॥ मि॒त्रभृ॑तः क्ष॒त्रभृ॑तः ।
 मि॒त्रभृ॑त इति॑ मि॒त्र – भृ॑तः । क्ष॒त्रभृ॑तः सु॒राष्ट्राः । क्ष॒त्रभृ॑त इति॑
 क्ष॒त्र – भृ॑तः । सु॒राष्ट्रा इ॒ह । सु॒राष्ट्रा इति॑ सु – रा॒ष्ट्राः । इ॒ह मा॑ ।
 मा॒ऽव॒त । अ॒व॒तेत्य॑व॒त ॥ वृ॒ष्णो अ॒श्वस्य॑ । अ॒श्वस्य॑ स॒न्दान॑म् ।
 स॒न्दान॑म॒सि । स॒न्दान॑मि॒ति सं – दान॑म् । अ॒सि वृ॒ष्ट्यै॑ ॥
 वृ॒ष्ट्यै॑ त्वा । त्वो॒प । उ॒प न॒ह्यामि॑ । न॒ह्यामी॑ति न॒ह्यामि॑ ॥ 20 (42/52)

(पूर्तिरावृद् – द्विचत्वारिंशच्च) (A7)

T.S.2.4.8.1 - Kramam

दे॒वा वस॑व्याः । व॒स॒व्या अ॒ग्ने॑ ॥ अ॒ग्ने सोम॑ । सो॒म सूर्य॑ । सूर्ये॑ति
 सूर्य॑ ॥ दे॒वाः शर्म॑ण्याः । शर्म॑ण्या मि॒त्रावरु॑णा । मि॒त्रावरु॑णा ऽर्य॑मन् ।
 मि॒त्रावरु॑णेति मि॒त्रा - वरु॑णा । अ॒र्यम॑नित्य॑र्यमन् ॥ दे॒वाः सपी॑तयः ।
 स॒पी॒तयोऽपा॑म् । स॒पी॒तय॑ इति स - पी॒तयः॑ । अ॒पा॒म् नपा॑त् ।
 नपा॑दाशु॒हेम॑न् । आशु॒हेम॑न्नित्याशु - हे॒मन् ॥ उ॒द॒नो द॑त्त ।
 द॒त्तो॒दधि॑म् । उ॒दधि॑म् भि॒न्त । उ॒दधि॑ मित्यु॒द - धि॑म् । भि॒न्त दि॒वः ।
 दि॒वः पर्ज॑न्यात् । पर्ज॑न्याद॒न्तरि॑क्षात् । अ॒न्तरि॑क्षात् पृ॒थि॒व्याः ।
 पृ॒थि॒व्यास्त॑तः । ततो॑ नः । नो वृ॒ष्ट्या॑ । वृ॒ष्ट्या॑ ऽव॑त । अ॒व॒तेत्य॑वत ॥
 दि॒वा चि॑त् । चि॑त् तमः । तमः कृ॒ण्व॑न्ति । कृ॒ण्व॑न्ति पर्ज॑न्येन ।
 पर्ज॑न्ये॒नोद॑वाहे॒न । उ॒द॒वाहे॑नेत्यु॒द - वा॑हे॒न ॥ पृ॒थि॒वीं य॑त् ।
 यद् व्यु॑न्दन्ति । व्यु॑न्दन्तीति वि - उ॒न्द॑न्ति ॥ आ यम् । यम् नरः ।
 नरः सु॒दान॑वः । सु॒दान॑वो ददाशु॒षे॑ । सु॒दान॑व इति सु - दान॑वः ।
 ददाशु॒षे दि॒वः । दि॒वः को॑शम् । को॑शमचु॒च्यवुः॑ ।
 अचु॒च्यवु॑रित्यचु॒च्यवुः॑ ॥ वि पर्ज॑न्याः । पर्ज॑न्याः सृ॒ज॑न्ति ।

सृजन्ति रोदसी । रोदसी अनु । रोदसी इति रोदसी । अनु धन्वना ।
धन्वना यन्ति । यन्ति वृष्टयः । 21 (50/55)

T.S.2.4.8.2 - Kramam

वृष्टय इति वृष्टयः ॥ उदीरयथ । ईरयथा मरुतः । मरुतः समुद्रतः ।
समुद्रतो यूयम् । यूयं वृष्टिम् । वृष्टिं वर्षयथ । वर्षयथा पुरीषिणः ।
पुरीषण इति पुरीषणः ॥ न वः । वो दस्राः । दस्रा उप । उप दस्यन्ति ।
दस्यन्ति धेनवः । धेनवः शुभम् । शुभं याताम् । यातामनु ।
अनु रथाः । रथा अवृथ्सत । अवृथ्सतेत्यवृथ्सत ॥ सृजा वृष्टिम् ।
वृष्टिम् दिवः । दिव आ । आ ऽद्भिः । अद्भिः समुद्रम् ।
अद्भिरित्यत् – भिः । समुद्रम् पृण । पृणेतिपृण ॥ अब्जा असि ।
अब्जा इत्यप् – जाः । असि प्रथमजाः । प्रथमजा बलम् । प्रथमजा
इति प्रथम – जाः । बलमसि । असि समुद्रियम् । समुद्रियमिति
समुद्रियम् ॥ उन्नम्भय । नम्भय पृथिवीम् । पृथिवीम् भिन्धि ।
भिन्धीदम् । इदम् दिव्यम् । दिव्यम् नभः । नभ इति नभः ॥
उद्नो दिव्यस्य । दिव्यस्य नः । नो देहि । देहीशानः । ईशानो वि ।
वि सृज । सृजा दृतिम् । दृतिमिति दृतिम् ॥ ये देवाः ( ) ।

दे॒वा दि॒विभा॒गाः । दि॒विभा॒गा ये । दि॒विभा॒गा इति॑ दि॒वि – भा॒गाः ।
येऽन्त॑रि॒क्षभा॒गाः । अन्त॑रि॒क्षभा॒गा ये । अन्त॑रि॒क्षभा॒गा
इत्यन्त॑रि॒क्ष – भा॒गाः । ये पृ॒थि॒विभा॒गाः । पृ॒थि॒विभा॒गा इति॑
पृ॒थि॒वि – भा॒गाः ॥ त इ॒मम् । इ॒मं य॑ज्ञम् । य॒ज्ञम॑वन्तु । अ॒वन्तु॑ ते ।
त इ॒दम् । इ॒दम् क्षे॑त्रम् । क्षे॒त्रमा॑ । आ वि॒शन्तु॑ । वि॒शन्तु॑ ते ।
त इ॒दम् । इ॒दम् क्षे॑त्रम् । क्षे॒त्रम॑नु । अ॒नु वि॑ । वि वि॒शन्तु॑ ।
वि॒शन्ति॑ति वि॒शन्तु॑ ॥ 22 (70/75)

(य॒न्ति – दे॒वा – वि॒श॑तिश्च) (A8)

T.S.2.4.9.1 - Kramam

मा॒रु॒तम॑सि । अ॒सि म॑रु॒ताम् । म॑रु॒तामो॑जः । ओ॒ज इति॑ ।
इति॑ कृ॒ष्णम् । कृ॒ष्णं वा॑सः । वा॒सः कृ॒ष्णातू॑षम् । कृ॒ष्णातू॑षम् परि॑ ।
कृ॒ष्णातू॑षमि॒ति कृ॒ष्ण – तू॑षम् । परि॑ ध॒त्ते । ध॒त्त ए॒तत् । ए॒तद् वै ।
वै वृ॑ष्ट्यै । वृ॑ष्ट्यै रू॒पम् । रू॒पं स॑रू॒पः । स॑रू॒प ए॒व । स॑रू॒प
इति॑ स – रू॒पः । ए॒व भू॑त्वा । भू॑त्वा प॒र्जन्य॑म् । प॒र्जन्यं॑ व॒र्षय॑ति ।
व॒र्षय॑ति र॒मय॑त । र॒मय॑त म॒रुतः॑ । म॒रुतः॑ श्ये॒नम् । श्ये॒नमा॑यि॒नम् ।

आ॒यि॒न॒मि॒ति॒ । इति॑ प॒श्चा॒द्वा॒तम् । प॒श्चा॒द्वा॒तम् प्र॒ति॒ । प॒श्चा॒द्वा॒त॒मि॒ति॒
 प॒श्चात् – वा॒तम् । प्र॒ति मी॒वति॑ । मी॒वति॑ पु॒रो॒वा॒तम् । पु॒रो॒वा॒त॒मे॒व ।
 पु॒रो॒वा॒त॒मि॒ति॒ पु॒रः – वा॒तम् । ए॒व ज॒नय॑ति । ज॒नय॑ति व॒र्ष॒स्य॒ ।
 व॒र्ष॒स्य॒ाव॒रु॒ध्यै॑ । अ॒व॒रु॒ध्यै॑ वा॒तना॑मा॒नि॒ । अ॒व॒रु॒ध्या॑ इ॒त्य॒व – रु॒ध्यै॑ ।
 वा॒तना॑मा॒नि॒ जु॒होति॑ । वा॒तना॑मा॒नीति॑ वा॒त-ना॑मा॒नि॒ । जु॒होति॑ वा॒युः ।
 वा॒युर् वै॑ । वै वृ॒ष्ट्याः॑ । वृ॒ष्ट्या॑ ई॒शे॑ । ई॒शे॑ वा॒युम् । वा॒युमे॒व ।
 ए॒व स्वे॒न॑ । स्वे॒न॑ भा॒ग॒धेये॑न । भा॒ग॒धेये॑नो॒प॒ । भा॒ग॒धेये॑नेति॑
 भा॒ग – धेये॑न । उ॒प॒ धा॒वति॑ । धा॒वति॑ सः॒ । स ए॒व । ए॒वास्मै॑ ।
 अ॒स्मै प॒र्जन्य॑म् । प॒र्जन्यं॑ व॒र्षय॑ति । व॒र्षय॑त्य॒ष्टौ॑ ।
 अ॒ष्टौ जु॒होति॑ । 23 (50/57)

T.S.2.4.9.2 - Kramam

जु॒होति॑ च॒त॒स्रः॑ । च॒त॒स्रो॒ वै॑ । वै दि॒शः॑ । दि॒शश्च॑त॒स्रः॑ ।
 च॒त॒स्रो॒ ऽवा॒न्तर॑दि॒शाः॑ । अ॒वा॒न्तर॑दि॒शा दि॒ग्भ्यः॑ । अ॒वा॒न्तर॑दि॒शा
 इ॒त्य॒वा॒न्तर॑ – दि॒शाः॑ । दि॒ग्भ्य॑ ए॒व । दि॒ग्भ्य॑ इति॑ दिक् – भ्यः॑ ।
 ए॒व वृ॒ष्टिम्॑ । वृ॒ष्टि॒ꣳ सम्॑ । सम् प्र॑ । प्र च्या॑वयति । च्या॒वय॑ति
 कृ॒ष्णा॒जि॒ने॑ । कृ॒ष्णा॒जि॒ने॑ सम् । कृ॒ष्णा॒जि॒न इति॑ कृ॒ष्ण – अ॒जि॒ने॑ ।

सं॑ यौ॒ति । यौ॒ति ह॒विः । ह॒विरे॒व । ए॒वाकः॑ । अ॒कर॒न्त॒र्वेदि॑ ।
 अ॒न्त॒र्वेदि॑ सम् । अ॒न्त॒र्वेदी॒त्यन्तः॑-वे॒दि । सं॑ यौ॒ति । यौ॒त्यव॑रुद्ध्यै ।
 अ॒वरु॑द्ध्यै यती॑नाम् । अ॒वरु॑द्ध्या इ॒त्यव॑ - रु॒द्ध्यै ।
 यती॑नाम॒द्यमा॑नानाम् । अ॒द्यमा॑नानां॒ शी॒र्षाणि॑ । शी॒र्षाणि॑ परा॑ । परा॑
 ऽप॒तन् । अ॒प॒तन् ते । ते ख॒र्जूराः॑ । ख॒र्जूरा॑ अ॒भवन् ।
 अ॒भवन् तेषा॑म् । तेषा॑ं र॒सः । र॒स ऊ॒र्ध्वः । ऊ॒र्ध्वोऽप॑तत् ।
 अ॒प॒तत् तानि॑ । तानि॑ क॒रीरा॑णि । क॒रीरा॑ण्य॒भवन् । अ॒भवन्थ्
 सौ॒म्यानि॑ । सौ॒म्यानि॑ वै । वै क॒रीरा॑णि । क॒रीरा॑णि सौ॒म्या ।
 सौ॒म्या ख॒लु । ख॒लु वै । वा आ॒हुतिः॑ । आ॒हुति॑र् दि॒वः ।
 आ॒हुति॑रि॒त्या - हु॒तिः । दि॒वो वृ॑ष्टिम् । वृ॑ष्टिम् च्या॒वय॑ति ।
 च्या॒वय॑ति यत् । यत् क॒रीरा॑णि । क॒रीरा॑णि भ॒वन्ति॑ ।
 भ॒वन्ति॑ सौ॒म्यया॑ । 24 (50/56)

T.S.2.4.9.3 - Kramam

सौ॒म्ययै॑व । ए॒वाहु॑त्या । आ॒हुत्या॑ दि॒वः । आ॒हुत्ये॑त्या - हु॒त्या ।
 दि॒वो वृ॑ष्टिम् । वृ॑ष्टि॒मव॑ । अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्धे म॑धुषा । म॑धुषा॒ सम् ।
 सं॑ यौ॒ति । यौ॒त्यपा॑म् । अ॒पां वै । वा ए॒षः । ए॒ष ओ॑षधी॒नाम् ।

ओष॑धी॒नाꣳ र॒सः । र॒सो यत् । यन् मधु॑ । मध्व॑द्भ्यः । अ॒द्भ्य ए॒व ।
 अ॒द्भ्य इत्यत् – भ्यः । ए॒वौष॑धी॒भ्यः । ओष॑धी॒भ्यो व॒र्षति॑ ।
 ओष॑धी॒भ्य इत्योष॑धि – भ्यः । व॒र्षत्यथो॑ । अथो॑ अ॒द्भ्यः ।
 अथो॑ इत्यथो॑ । अ॒द्भ्य ए॒व । अ॒द्भ्य इत्यत् – भ्यः । ए॒वौष॑धी॒भ्यः ।
 ओष॑धी॒भ्यो वृष्टि॑म् । ओष॑धी॒भ्य इत्योष॑धि – भ्यः । वृष्टि॑म् नि ।
 नि न॑यति । न॒यति॑ मा॒न्दाः । मा॒न्दा वा॒शाः । वा॒शा इति॑ । इति॑ स॒म् ।
 सं यौ॑ति । यौति॑ ना॒मधे॑यैः । ना॒मधे॑यैरे॒व । ना॒मधे॑यैरिति॑ ना॒म-धे॑यैः ।
 ए॒वैनाः॑ । ए॒ना अ॒च्छ । अ॒च्छैति॑ । ए॒त्यथो॑ । अथो॑ यथा॑ ।
 अथो॑ इत्यथो॑ । यथा॑ ब्रू॒यात् । ब्रू॒यादसौ॑ । अ॒सा॒वा । ए॒हि । इ॒हीति॑ ।
 इत्ये॒वम् । ए॒वमे॒व । ए॒वैनाः॑ । ए॒ना ना॒मधे॑यैः ( ) । ना॒मधे॑यैरा ।
 ना॒मधे॑यैरिति॑ ना॒म – धे॑यैः । आ च्या॑वयति । 25 (50/59)

T.S.2.4.9.4 - Kramam

च्या॑वयति॑ वृ॒ष्णः । वृ॒ष्णो अ॒श्वस्य॑ । अ॒श्वस्य॑ स॒न्दान॑म् ।
 स॒न्दान॑म॒सि । स॒न्दान॑मिति॑ सं-दान॑म् ॥ अ॒सि वृष्ट्यै॑ । वृष्ट्यै॑ त्वा ।
 त्वोप॑ । उप॑ न॒ह्यामि॑ । न॒ह्यामीति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह वृ॒षा । वृ॒षा वै ।
 वा अ॒श्वः । अ॒श्वो वृ॒षा । वृ॒षा प॒र्जन्यः॑ । प॒र्जन्यः॑ कृ॒ष्णः ।

कृ॒ष्ण इ॒व । इ॒व ख॒लु । ख॒लु वै । वै भू॒त्वा । भू॒त्वा व॒र्ष॒ति ।
 व॒र्ष॒ति रू॒पेण॑ । रू॒पेणै॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒न॒ञ् सम् । स॒म॒र्द्ध॒यति॑ ।
 अ॒र्द्ध॒यति॑ व॒र्ष॒स्य॑ । व॒र्ष॒स्याव॑रुद्ध्यै ।
 अ॒व॒रुद्ध्य॑ इत्य॒व – रु॒द्ध्यै ॥ 26 (29/30)

(अष्टौ – भव॑न्ति – नाम॑धेयैरै – का॒न्न त्रि॒ञ्श॑च्च) (A9)

T.S.2.4.10.1 - Kramam

दे॒वा व॑स॒व्याः । व॒स॒व्या दे॒वाः । दे॒वाः श॑र्म॒ण्याः । श॑र्म॒ण्या दे॒वाः ।
 दे॒वाः स॑पी॒तयः॑ । स॒पी॒तय॑ इति॑ । स॒पी॒तय॑ इति॑ स – पी॒तयः॑ ।
 इ॒त्या । आ ब॑ध्नाति । ब॒ध्नाति॑ दे॒वता॑भिः । दे॒वता॑भिरे॒व । ए॒वान्व॑हम् ।
 अ॒न्व॒हं वृ॑ष्टिम् । अ॒न्व॒हमि॑त्यनु – अ॒हम् । वृ॑ष्टि॒मिच्छ॑ति । इ॒च्छति॑
 य॒दि । य॒दि व॒र्ष॒षेत् । व॒र्ष॒षेत् ता॑वति । ता॒वत्ये॒व । ए॒व हो॑त॒व्यम् ।
 हो॑त॒व्यं य॒दि । य॒दि न । न व॒र्ष॒षेत् । व॒र्ष॒षेच्छ॑वः । श्रो भू॒ते ।
 भू॒ते ह॒विः । ह॒विर् निः । निर् व॑पेत् । व॒पेद॑हो॒रात्रे॑ । अ॒हो॒रात्रे॑ वै ।
 अ॒हो॒रात्रे॑ इत्य॒हः-रा॒त्रे । वै मि॒त्राव॑रुणौ । मि॒त्राव॑रुणा॒वहो॒रात्रा॑भ्याम् ।
 मि॒त्राव॑रुणा॒विति॑ मि॒त्रा – व॑रुणौ । अ॒हो॒रात्रा॑भ्याम् ख॒लु ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

अ॒हो॒रा॒त्रा॒भ्या॒मि॒त्य॒हः॑ – रा॒त्रा॒भ्या॒म् । ख॒लु॒ वै । वै प॒र्जन्यः॑ । प॒र्जन्यो॑
व॒र्ष॒ति । व॒र्ष॒ति न॒क्तम्॑ । न॒क्तं॑ वा । वा हि । हि दि॒वा । दि॒वा वा ।
वा व॒र्ष॒ति । व॒र्ष॒ति मि॒त्राव॑रुणौ । मि॒त्राव॑रुणावेव । मि॒त्राव॑रुणा॒विति॑
मि॒त्रा – व॑रुणौ । ए॒व स्वे॑न । स्वे॑न भा॒ग॒धेये॑न । भा॒ग॒धेये॑नोप ।
भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भा॒ग – धेये॑न । उप॑ धावति । धावति॑ तौ । तावे॒व ।
ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मा अ॒हो॒रा॒त्रा॒भ्या॒म् । 27 (50/57)

T.S.2.4.10.2 - Kramam

अ॒हो॒रा॒त्रा॒भ्या॒म् प॒र्जन्य॑म् । अ॒हो॒रा॒त्रा॒भ्या॒मि॒त्य॒हः॑ – रा॒त्रा॒भ्या॒म् ।
प॒र्जन्यं॑ व॒र्ष॒यतः॑ । व॒र्ष॒यतो॑ऽग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ धाम॒च्छदे॑ । धाम॒च्छदे॑
पु॒रोडा॑शम् । धाम॒च्छद॑ इति॑ धाम – छदे॑ । पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् ।
अ॒ष्टाक॑पालम् निः । अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्य॒ष्टा – क॑पालम् । निर् व॑पेत् ।
व॑पेन् मा॒रुत॑म् । मा॒रुत॑ꣳ स॒प्तक॑पालम् । स॒प्तक॑पालꣳ सौ॒र्यम्॑ ।
स॒प्तक॑पालमि॒ति स॒प्त – क॑पालम् । सौ॒र्यमे॑ककपालम् ।
ए॒कक॑पालम॒ग्निः । ए॒कक॑पालमि॒त्ये॒क – क॑पालम् । अ॒ग्निर् वै ।
वा इ॒तः । इ॒तो वृ॑ष्टिम् । वृ॑ष्टिमुत् । उदी॑रयति । ई॒रय॑ति म॒रुतः॑ ।
म॒रुतः॑ सृ॒ष्टाम् । सृ॒ष्टाम् न॑यन्ति । न॑यन्ति यदा । यदा॑ खलु ।

खलु॑ वै । वा असौ॑ । अ॒सा॒वा॒दि॒त्यः । आ॒दि॒त्यो न्य॒ङ् ।
 न्य॒ङ् र॒श्मि॒भिः । र॒श्मि॒भिः पर्या॒वर्त॑ते । र॒श्मि॒भिरि॑ति र॒श्मि - भिः ।
 पर्या॒वर्त॑ते ऽथ । पर्या॒वर्त॑त इति परि - आ॒वर्त॑ते । अथ व॒र्ष॑ति ।
 व॒र्ष॑ति धा॒म॒च्छत् । धा॒म॒च्छ॑दि॒व । धा॒म॒च्छ॑दि॒ति धा॒म - छत् ।
 इ॒व खलु॑ । खलु॑ वै । वै भू॒त्वा । भू॒त्वा व॒र्ष॑ति । व॒र्ष॑त्ये॒ताः ।
 ए॒ता वै । वै दे॒वताः॑ । दे॒वता॑ वृ॒ष्ट्याः । वृ॒ष्ट्या ई॒शते॑ । ई॒शते॑ ताः ।
 ता ए॒व । ए॒व स्वे॒न । स्वे॒न भा॒ग॒धे॒ये॒न । भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति
 भा॒ग - धे॒ये॒न । उ॒प धा॒वति॑ । धा॒वति॑ ताः । ता ए॒व । 28 (50/59)

T.S.2.4.10.3 - Kramam

ए॒वा॒स्मै॑ । अ॒स्मै प॒र्जन्य॑म् । प॒र्जन्यं॑ व॒र्ष॑यन्ति । व॒र्ष॑यन्त्यु॒त ।
 उ॒ता॒व॒र्षि॑ष्यन् । अ॒व॒र्षि॑ष्यन् व॒र्ष॑ति । व॒र्ष॑त्ये॒व । ए॒व सृ॒ज ।
 सृ॒जा वृ॒ष्टिम् । वृ॒ष्टिम् दि॒वः । दि॒व आ । आ॒द्भिः । अ॒द्भिः स॒मु॒द्रम् ।
 अ॒द्भिरि॑त्यत् - भिः । स॒मु॒द्रम् पृ॒ण । पृ॒णेति॑ । इ॒त्याह॑ । आ॒हे॒माः ।
 इ॒माश्च॑ । चै॒व । ए॒वा॒मूः । अ॒मूश्च॑ । चा॒पः । अ॒पः स॒म् । स॒म॒र्द्ध॑यति ।
 अ॒र्द्ध॑यत्यथो॑ । अथो॑ आ॒भिः । अथो॑ इ॒त्यथो॑ । आ॒भि रे॒व । ए॒वा॒मूः ।
 अ॒मू॒र॒च्छ॑ । अ॒च्छै॑ति । ए॒त्य॒ब्जाः । अ॒ब्जा अ॒सि ।

अ॒ब्जा इ॒त्यप् – जाः । अ॒सि प्र॒थम॒जाः । प्र॒थम॒जा ब॒लम् ॥
 प्र॒थम॒जा इति॑ प्र॒थम – जाः । ब॒लम॒सि । अ॒सि स॒मुद्रि॒यम् ॥
 स॒मुद्रि॒यमि॒ति । इ॒त्याह॑ । आ॒ह य॒थाय॒जुः । य॒थाय॒जु॒रेव॑ ।
 य॒थाय॒जुरि॒ति य॒था – य॒जुः । ए॒वैत॑त् । ए॒तदु॑त् । उ॒न्नम्भ॑य ।
 न॒म्भय॑ पृ॒थि॒वीम् । पृ॒थि॒वीमि॒ति । इति॑ व॒र्षा॒ह्वाम् । व॒र्षा॒ह्वाम्
 जु॒होति॑ । व॒र्षा॒ह्वामि॒ति व॒र्ष – ह्वा॒म् । जु॒होत्ये॒षा । ए॒षा वै ( ) ।
 वा ओष॑धीनाम् । ओष॑धीनां वृ॒ष्टि॒वनिः॑ । वृ॒ष्टि॒वनि॒स्तया॑ ॥
 वृ॒ष्टि॒वनि॒रिति॑ वृ॒ष्टि – वनिः॑ । तयै॒व । ए॒व वृ॒ष्टिम् । वृ॒ष्टि॒मा ।
 आ च्या॑वयति । च्या॒वय॒ति ये । ये दे॒वाः । दे॒वा दि॒विभा॑गाः ।
 दि॒विभा॑गा इति॑ । दि॒विभा॑गा इति॑ दि॒वि-भा॑गाः । इति॑ कृ॒ष्णाजि॒नम् ।
 कृ॒ष्णाजि॒नम॑व । कृ॒ष्णाजि॒नमि॒ति कृ॒ष्ण – अ॒जि॒नम् । अ॒व धू॑नोति ।
 धू॒नोती॒मे । इ॒म ए॒व । ए॒वास्मै॑ ॥ अ॒स्मै लो॒काः । लो॒काः प्री॒ताः ।
 प्री॒ता अ॒भीष्टाः॑ ॥ अ॒भीष्टा॑ भवन्ति । अ॒भीष्टा॑ इत्य॒भि – इ॒ष्टाः ।
 भव॑न्तीति॑ भवन्ति ॥ 29 (71/81)

(अ॒स्मै – धा॒वति॑ ता – वा – ए॒कवि॑ंशतिश्च) (A10)

T.S.2.4.11.1 - Kramam

सर्वा॑णि छन्दा॑सि । छन्दा॑स्येतस्याम् । एतस्यामिष्ट्याम् ।
 इष्ट्याम॑नूच्यानि । अनूच्यानीति॑ । अनूच्यानीत्यनु॑ – उच्यानि ।
 इत्याहुः॑ । आहु॑स्त्रिष्टुभः॑ । त्रिष्टुभो॑ वै । वा एतत् । एतद् वीर्यम्॑ ।
 वीर्यं॑ यत् । यत् ककुत् । ककुदुष्णिहा॑ । उष्णिहा॑ जगत्यै ।
 जगत्यै॑ यत् । यदुष्णिहककुभौ॑ । उष्णिहककुभावन्वाह॑ ।
 उष्णिहककुभावित्युष्णिह॑ – ककुभौ॑ । अन्वाह॑ तेन ।
 अन्वाहेत्यनु॑ – आह॑ । तेनैव॑ । एव॑ सर्वाणि । सर्वाणि॑ छन्दा॑सि ।
 छन्दा॑स्यव॑ । अव॑ रुन्धे । रुन्धे॑ गायत्री । गायत्री॑ वै । वा एषा॑ ।
 एषा॑ यत् । यदुष्णिहा॑ । उष्णिहा॑ यानि॑ । यानि॑ चत्वारि॑ । चत्वार्यधि॑ ।
 अद्ध्यक्षराणि॑ । अक्षराणि॑ चतुष्पादः॑ । चतुष्पाद॑ एव ।
 चतुष्पाद॑ इति॑ चतुः॑ – पादः॑ । एव॑ ते । ते पशवः॑ । पशवो॑ यथा॑ ।
 यथा॑ पुरोडाशे॑ । पुरोडाशे॑ पुरोडाशः॑ । पुरोडाशोऽधि॑ । अद्ध्येवम्॑ ।
 एवमेव॑ । एव॑ तत् । तद् यत् । यदृचि॑ । ऋच्यधि॑ । अद्ध्यक्षराणि॑ ।
 अक्षराणि॑ यत् । यज्जगत्या॑ । जगत्या॑ परिदद्ध्यत् । 30 (50/54)

T.S.2.4.11.2 - Kramam

परि॒द॒ध्याद॑न्तम् । परि॒द॒ध्यादि॑ति परि – द॒ध्यात् । अ॒न्तं य॑ज्ञम् ।
य॒ज्ञम् ग॑मयेत् । ग॒मयेत् त्रि॒ष्टुभा॑ । त्रि॒ष्टुभा॑ परि । परि द॑धाति ।
द॒धाती॑न्द्रि॒यम् । इन्द्रि॒यं वै॑ । वै वी॒र्यम्॑ । वी॒र्यं त्रि॒ष्टुक् । त्रि॒ष्टुगिन्द्रि॒ये ।
इन्द्रि॒य ए॒व । ए॒व वी॒र्यं॑ । वी॒र्यं य॑ज्ञम् । य॒ज्ञम् प्र॑ति । प्र॑ति ष्ठापयति ।
स्था॒पय॑ति न । ना॒न्तम्॑ । अ॒न्तम् ग॑मयति । ग॒मय॑त्य॒ग्ने॑ । अ॒ग्ने त्री॑ ।
त्री ते॑ । ते वा॒जिना॑ । वा॒जिना॑ त्री । त्री ष॒धस्था॑ । स॒धस्थे॑ति ।
स॒धस्थे॑ति स॒ध – स्था॑ । इति॒ त्रि॒वत्या॑ । त्रि॒वत्या॑ परि । त्रि॒वत्ये॑ति
त्रि – व॒त्या । परि द॑धाति । द॒धाति स॑रूप॒त्वाय॑ । स॒रूप॒त्वाय॑ स॒र्वः ।
स॒रूप॒त्वाये॑ति स॒रूप – त्वा॑य । स॒र्वो वै॑ । वा ए॒षः । ए॒ष य॑ज्ञः ।
य॒ज्ञो य॑त् । यत् त्रै॒धात॑वी॒यम् । त्रै॒धात॑वी॒यम् का॑माय॒का॒माय॑ ।
का॑माय॒का॒माय॑ प्र । का॑माय॒का॒माये॑ति का॒माय – का॒माय॑ । प्र यु॑ज्यते ।
यु॑ज्यते स॒र्वेभ्यः॑ । स॒र्वेभ्यो॑ हि । हि का॒मेभ्यः॑ । का॒मेभ्यो॑ य॒ज्ञः ।
य॒ज्ञः प्र॑यु॒ज्यते॑ । प्र॑यु॒ज्यते॑ त्रै॒धात॑वी॒येन॑ । प्र॑यु॒ज्यत॑ इति॒ प्र – यु॑ज्यते॑ ।
त्रै॒धात॑वी॒येन॑ यजेत । यजे॑ता॒भिच॑रन् । अ॒भिच॑रन्त् स॒र्वः ।
अ॒भिच॑रन्नि॒त्यभि॑ – च॒रन् । स॒र्वो वै॑ । वा ए॒षः । 31 (50/57)

T.S.2.4.11.3 - Kramam

ए॒ष य॒ज्ञः । य॒ज्ञो यत् । यत् त्रै॑धा॒तवी॒यम् । त्रै॒धा॒तवी॒यꣳ सर्वे॑ण ।
सर्वे॑णै॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नं य॒ज्ञेन॑ । य॒ज्ञेना॒भि । अ॒भि च॒रति॑ । च॒रति॑
स्तृ॒णु॒ते । स्तृ॒णु॒त ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नमे॒तया॑ । ए॒तयै॒व । ए॒व य॒जेत॑ ।
य॒जेता॒भिच॑र्यमाणः । अ॒भिच॑र्यमाणः सर्वः । अ॒भिच॑र्यमाण
इ॒त्यभि॑ – च॒र्यमा॑णः । सर्वो॑ वै । वा ए॒षः । ए॒ष य॒ज्ञः । य॒ज्ञो यत् ।
यत् त्रै॑धा॒तवी॒यम् । त्रै॒धा॒तवी॒यꣳ सर्वे॑ण । सर्वे॑णै॒व । ए॒व य॒ज्ञेन॑ ।
य॒ज्ञेन॑ य॒जते॑ । य॒जते॑ न । नैन॑म् । ए॒नम॒भिच॑रन् । अ॒भिच॑रन्थ्
स्तृ॒णु॒ते । अ॒भिच॑रन्त्रित्य॒भि – च॑रन् । स्तृ॒णु॒त ए॒तया॑ । ए॒तयै॒व ।
ए॒व य॒जेत॑ । य॒जेत॑ स॒हस्रे॑ण । स॒हस्रे॑ण य॒क्ष्यमा॑णः । य॒क्ष्यमा॑णः
प्र॒जात॑म् । प्र॒जात॑मे॒व । प्र॒जात॑मि॒ति प्र – जा॑तम् । ए॒वैन॑त् ।
ए॒नद् द॒दाति॑ । द॒दात्ये॒तया॑ । ए॒तयै॒व । ए॒व य॒जेत॑ । य॒जेत॑ स॒हस्रे॑ण ।
स॒हस्रे॑णे॒जानः॑ । ई॒जानो॑ऽन्तम् । अ॒न्तं वै । वा ए॒षः । ए॒ष प॒शूना॑म् ।
प॒शूना॑म् गच्छति । गच्छति॑ यः । 32 (50/53)

T.S.2.4.11.4 - Kramam

यः॑ सह॒स्रेण॑ । सह॒स्रेण॑ यज॑ते । यज॑ते प्र॒जाप॑तिः । प्र॒जाप॑तिः खलु॑ ।
 प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा – प॑तिः । खलु॑ वै । वै प॒शून् । प॒शून्सृ॑जत ।
 अ॒सृज॑त तान् । ता॒ञ् स्त्रै॑धात॒वीये॑न । त्रै॒धात॒वीये॑नैव । ए॒वासृ॑जत ।
 अ॒सृज॑त यः । य ए॒वम् । ए॒वं वि॑द्वान् । वि॒द्वान् स्त्रै॑धात॒वीये॑न ।
 त्रै॒धात॒वीये॑न प॒शुकामः॑ । प॒शुकामो॑ यज॑ते । प॒शुकाम॑ इति॑
 प॒शु – का॒मः । यज॑ते यस्मात् । यस्मा॑देव । ए॒व यो॒नैः ।
 यो॒नैः प्र॒जाप॑तिः । प्र॒जाप॑तिः प॒शून् । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा – प॑तिः ।
 प॒शून्सृ॑जत । अ॒सृज॑त तस्मात् । तस्मा॑देव । ए॒वैनान् । ए॒नान्त्
 सृ॑जते । सृ॒जत॑ उप । उपै॑नम् । ए॒नमु॑त्तरम् । उत्तर॑ञ् सह॒स्रम् ।
 उत्तर॑मित्युत् – त॒रम् । सह॒स्रम् न॑मति । न॒मति॑ दे॒वता॑भ्यः ।
 दे॒वता॑भ्यो वै । वा ए॒षः । ए॒ष आ । आ वृ॑श्च्यते । वृ॒श्च्यते॑ यः ।
 यो य॒क्ष्ये । य॒क्ष्य इति॑ । इत्यु॑क्त्वा । उ॒क्त्वा न । न यज॑ते ।
 यज॑ते त्रै॒धात॒वीये॑न । त्रै॒धात॒वीये॑न यजे॑त । यजे॑त सर्वः॑ । सर्वो॑ वै ।
 वा ए॒षः । ए॒ष य॒ज्ञः । य॒ज्ञो यत् । 33 (50/54)

T.S.2.4.11.5 - Kramam

यत् त्रै॑धा॒त॒वी॒यम् । त्रै॑धा॒त॒वी॒यꣳ स॒र्वे॑ण । स॒र्वे॑णै॒व । ए॒व य॒ज्ञेन॑ ।
 य॒ज्ञेन॑ य॒ज॒ते । य॒ज॒ते न । न दे॒वता॑भ्यः । दे॒वता॑भ्य॒ आ ।
 आ वृ॑श्च॒य॒ते । वृ॑श्च॒य॒ते द्वा॒द॒श॒क॒पा॒लः । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒लः पु॒रो॒डा॒शः ।
 द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल इति॑ द्वा॒द॒श – क॒पा॒लः । पु॒रो॒डा॒शो भ॒व॒ति । भ॒व॒ति ते ।
 ते त्र॑यः । त्र॑य॒श्चतु॑ष्क॒पा॒लाः । चतु॑ष्क॒पा॒लास्त्रि॑ष्व॒मृ॒द्ध॒त्वाय॑ ।
 चतु॑ष्क॒पा॒ला इति॑ चतुः – क॒पा॒लाः । त्रि॑ष्व॒मृ॒द्ध॒त्वाय॑ त्र॑यः ।
 त्रि॑ष्व॒मृ॒द्ध॒त्वायेति॑ त्रि॑ष्व॒मृ॒द्ध – त्वाय॑ । त्र॑यः पु॒रो॒डा॒शाः । पु॒रो॒डा॒शा
 भ॒व॒न्ति । भ॒व॒न्ति त्र॑यः । त्र॑य॒ इमे॑ । इमे॒ लो॒काः । लो॒का ए॒षाम् ।
 ए॒षां लो॒का॒नाम् । लो॒का॒नामाप्ते॑ । आ॒प्त्या उत्त॑र उत्त॒रः । उत्त॑र उत्त॒रो
 ज्य॑या॒यान् । उत्त॑र उत्त॒र इत्यु॑त्त॒रः – उत्त॑रः । ज्य॑या॒यान् भ॒व॒ति ।
 भ॒व॒त्ये॒वम् । ए॒वमि॑व । इ॒व हि॑ । ही॒मे । इमे॒ लो॒काः । लो॒का
 य॒व॒म॒यः । य॒व॒म॒यो म॒द्ध्ये॑ । य॒व॒म॒य इति॑ य॒व–म॒यः । म॒द्ध्ये॑ ए॒तत् ।
 ए॒तद् वै । वा अ॒न्त॒रि॒क्ष॒स्य॑ । अ॒न्त॒रि॒क्ष॒स्य रू॒पम् । रू॒पꣳ स॒मृ॒द्ध्ये॑ ।
 स॒मृ॒द्ध्ये॑ स॒र्वे॑षाम् । स॒मृ॒द्ध्ये॑ इति॑ स॒म् – ऋ॒द्ध्ये॑ ।
 स॒र्वे॑षाम॒भि॒ग॒म॒यन् । अ॒भि॒ग॒म॒यन् न॒व ।

अभि॒गम॒यन्नि॒त्यभि॒ – ग॒मय॒न् । अ॒व द्य॒ति । द्य॒त्यछ॒म्बट्कार॑म् ।
 अ॒छम्ब॑ट्कार॒ञ् हिर॑ण्यम् । अ॒छम्ब॑ट्कार॒मित्य॑छम्बट् – का॒रम् ।
 हि॒रण्य॑म् द॒दाति॑ । द॒दाति॑ तेजः । तेज॑ ए॒व । ए॒वाव॑ ( ) । 34 (50/58)

T.S.2.4.11.6 - Kramam

अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्धे ता॒र्प्यम् । ता॒र्प्यम् द॒दाति॑ । द॒दाति॑ प॒शून् । प॒शूने॒व ।
 ए॒वाव॑ । अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्धे धे॒नुम् । धे॒नुम् द॒दाति॑ । द॒दात्या॑शिषः ।
 आ॒शिष॑ ए॒व । आ॒शिष॑ इत्या – शिषः । ए॒वाव॑ । अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्धे
 सा॒म्नः । सा॒म्नो वै । वा ए॒षः । ए॒ष वर्णः॑ । वर्णो॑ यत् । यद्वि॑रण्यम् ।
 हि॒रण्यं॑ य॒जुषाम्॑ । य॒जुषाम्॑ ता॒र्प्यम् । ता॒र्प्यमु॑क्थाम॒दानाम्॑ ।
 उ॒क्थाम॒दानाम्॑ धे॒नुः । उ॒क्थाम॒दाना॑मित्यु॒क्थ – म॒दानाम्॑ । धे॒नुरे॒तान् ।
 ए॒ताने॒व । ए॒व सर्वा॑न् । सर्वा॑न् वर्णा॑न् । वर्णा॑न् ए॒व । अ॒व रु॒न्धे ।
 रु॒न्ध इति॑ रु॒न्धे ॥ 35 (30/32) (ज॒गत्या॑ – ऽभि॒चर॑न्त् सर्वा॑ वै –
 ग॒च्छति॑ – य॒ज्ञ – स्तेज॑ ए॒व – त्रि॒ञ्शच्) (A11)

T.S.2.4.12.1 - Kramam

त्व॒ष्टा ह॒तपु॒त्रः । ह॒तपु॒त्रो वी॒न्द्रम् । ह॒तपु॒त्र इति॑ ह॒त – पु॒त्रः ।
 वी॒न्द्रञ् सोम॑म् । वी॒न्द्रमि॒ति वि॒ – इ॒न्द्रम् । सोम॑मा । आ ऽह॑रत् ।

अ॒हरत् तस्मिन् । तस्मिन्निन्द्रः । इन्द्र उपहवम् । उपहवमैच्छत् ।
 उपहवमित्युप – हवम् । ऐच्छत् तम् । तम् न । नोप । उपाह्वयत् ।
 अह्वयत् पुत्रम् । पुत्रम् मे । मे ऽवधीः । अवधीरिति । इति सः ।
 स यज्ञवेशसम् । यज्ञवेशसम् कृत्वा । यज्ञवेशसमिति
 यज्ञ – वेशसम् । कृत्वा प्रासहा । प्रासहा सोमम् । प्रासहेति
 प्र – सहा । सोममपिबत् । अपिबत् तस्य । तस्य यत् ।
 यदत्यशिष्यत् । अत्यशिष्यत् तत् । अत्यशिष्यतेत्यति – अशिष्यत् ।
 तत् त्वष्टा । त्वष्टा ऽहवनीयम् । आहवनीयमुप ।
 आहवनीयमित्या – हवनीयम् । उप प्र । प्रावर्तयत् । अवर्तयत्
 स्वाहा । स्वाहेन्द्रशत्रुः । इन्द्रशत्रुर् वर्द्धस्व । इन्द्रशत्रुरितीन्द्र-शत्रुः ।
 वर्द्धस्वेति । इति सः । स यावत् । यावदूर्द्ध्वः । ऊर्द्ध्वः
 पराविद्ध्यति । पराविद्ध्यति तावति । पराविद्ध्यतीति परा-विद्ध्यति ।
 तावति स्वयम् । स्वयमेव । एव वि । व्यरमत । अरमत यदि ।
 यदि वा । वा तावत् । तावत् प्रवणम् । प्रवणमासीत् ।
 प्रवणमिति प्र – वनम् । 36 (50/60)

T.S.2.4.12.2 - Kramam

आसीद् यदि । यदि वा । वा तावत् । तावदधि । अद्ध्यग्नेः ।
 अग्नेरासीत् । आसीत् सः । स सम्भवन् । सम्भवन्नग्नीषोमौ ।
 सम्भवन्निति सम् – भवन् । अग्नीषोमावभि ।
 अग्नीषोमावित्यग्नी – सोमौ । अभि सम् । सम्भवत् ।
 अभवत् सः । स इषुमात्रमिषुमात्रम् । इषुमात्रमिषुमात्रं विष्वङ् ।
 इषुमात्रमिषुमात्रमितीषुमात्रम् – इषुमात्रम् । विष्वङ् वद्धत ।
 अवद्धत सः । स इमान् । इमान् लोकान् । लोकानवृणोत् ।
 अवृणोद् यत् । यदिमान् । इमान् लोकान् । लोकानवृणोत् ।
 अवृणोत् तत् । तद् वृत्रस्य । वृत्रस्य वृत्रत्वम् । वृत्रत्वम् तस्मात् ।
 वृत्रत्वमिति वृत्र – त्वम् । तस्मादिन्द्रः । इन्द्रो ऽबिभेत् ।
 अबिभेदपि । अपि त्वष्टा । त्वष्टा तस्मै । तस्मै त्वष्टा ।
 त्वष्टा वज्रम् । वज्रमसिञ्चत् । असिञ्चत् तपः । तपो वै । वै सः ।
 स वज्रः । वज्र आसीत् । आसीत् तम् । तमुद्यन्तुम् । उद्यन्तुम् न ।
 उद्यन्तुमित्युत् – यन्तुम् । नाशक्नोत् । अशक्नोदथ । अथ वै ।
 वै तर्हि । तर्हि विष्णुः । विष्णुरन्या । 37 (50/55)

T.S.2.4.12.3 - Kramam

अ॒न्या दे॒वता॑ । दे॒वता॑ऽसीत् । आ॒सी॒थ् सः । सोऽब्र॑वीत् ।
 अ॒ब्रवी॑द् वि॒ष्णो॑ । वि॒ष्णा॒वा । ए॒हि । इ॒ही॒दम् । इ॒दमा॑ । आ ह॑रि॒ष्यावः॑ ।
 ह॒रि॒ष्या॒वो ये॑न । ये॒ना॒यम् । अ॒यमि॒दम् । इ॒दमि॒ति । इति॑ सः ।
 स वि॒ष्णुः । वि॒ष्णुस्त्रे॒धा । त्रे॒धा ऽऽत्मा॑नम् । आ॒त्मा॒नं वि॑ । वि नि ।
 न्य॒धत्त॑ । अ॒धत्त॑ पृ॒थि॒व्याम् । पृ॒थि॒व्याम् तृ॒तीयम् । तृ॒तीय॑म॒न्तरि॑क्षे ।
 अ॒न्तरि॑क्षे तृ॒तीयम् । तृ॒तीयम् दि॒वि । दि॒वि तृ॒तीयम् ।
 तृ॒तीय॑म॒भिप॑र्याव॒र्तात् । अ॒भिप॑र्याव॒र्ताब्धि॑ ।
 अ॒भिप॑र्याव॒र्तादि॑त्य॒भि – प॑र्याव॒र्तात् । ह्य॒भि॒भेत् । अ॒भि॒भेद् यत् ।
 यत् पृ॒थि॒व्याम् । पृ॒थि॒व्याम् तृ॒तीयम् । तृ॒तीय॑मासीत् । आसीत् ते॒न ।
 तेने॑न्द्रः । इन्द्रो॑ व॒ज्रम् । व॒ज्रमु॑त् । उ॒दय॑च्छत् ।
 अ॒यच्छ॑द् वि॒ष्ण्वनु॑स्थितः । वि॒ष्ण्वनु॑स्थितः सः । वि॒ष्ण्वनु॑स्थित इति॑
 वि॒ष्णु – अ॒नु॒स्थितः॑ । सोऽब्र॑वीत् । अ॒ब्रवी॑न् मा । मा मे॑ । मे प्र ।
 प्र हाः॑ । हा॒रस्ति॑ । अ॒स्ति वै । वा इ॒दम् । इ॒दं म॑यि । 38 (50/52)

T.S.2.4.12.4 - Kramam

मयि॑ वी॒र्यम्॑ । वी॒र्यम्॑ तत् । तत् ते॑ । ते प्र॑ । प्र दा॑स्यामि ।
दा॒स्यामी॑ति । इति॑ तत् । तद॑स्मै । अ॒स्मै प्र॑ । प्राय॑च्छत् ।
अय॑च्छत् तत् । तत् प्रति॑ । प्रत्य॑गृह्णात् । अ॒गृह्णा॑दधाः॑ । अ॒धा मा॑ ।
मेति॑ । इति॑ तत् । तद् वि॒ष्णवे॑ । वि॒ष्णवे॑ति । अति॑ प्र॑ । प्राय॑च्छत् ।
अय॑च्छत् तत् । तद् वि॒ष्णुः॑ । वि॒ष्णुः॑ प्रति॑ । प्रत्य॑गृह्णात् ।
अ॒गृह्णा॑दस्मा॑सु । अ॒स्मास्वि॑न्द्रः । इन्द्र॑ इन्द्रि॒यम् । इन्द्रि॒यम् द॑धातु ।
दधा॑त्विति॑ । इति॑ यत् । यद॑न्तरि॒क्षे । अ॒न्तरि॒क्षे तृ॑तीयम् ।
तृ॒तीय॑मासीत् । आसीत्॑ तेन॑ । तेनेन्द्रः॑ । इन्द्रो॑ वज्र॒म् । वज्र॑मुत् ।
उदय॑च्छत् । अय॑च्छद् वि॒ष्णव॑नु॒स्थितः॑ । वि॒ष्णव॑नु॒स्थितः॑ सः ।
वि॒ष्णव॑नु॒स्थित॑ इति॑ वि॒ष्णु – अ॒नु॒स्थितः॑ । सोऽब्र॑वीत् ।
अ॒ब्रवी॑न् मा । मा मे॑ । मे प्र॑ । प्र हाः॑ । हा॒रस्ति॑ । अ॒स्ति वै॑ ।
वा इ॒दम् । इ॒दं मयि॑ । 39 (50/51)

T.S.2.4.12.5 - Kramam

मयि॑ वी॒र्यम्॑ । वी॒र्यम्॑ तत् । तत् ते॑ । ते प्र॑ । प्र दा॑स्यामि । दा॒स्यामी॑ति ।
इति॑ तत् । तद॑स्मै । अ॒स्मै प्र॑ । प्राय॑च्छत् । अय॑च्छत् तत् । तत् प्रति॑ ।

प्रत्य॑गृ॒ह्णात् । अ॒गृ॒ह्णात् द्विः । द्विर् मा॑ । मा॒ऽधाः । अ॒धा इति॑ । इति॑ तत् ।
तद् वि॒ष्णावे॑ । वि॒ष्णावे॒ऽति । अति॑ प्र । प्राय॑च्छत् । अ॒यच्छत्॑ तत् ।
तद् वि॒ष्णुः । वि॒ष्णुः प्रति॑ । प्रत्य॑गृ॒ह्णात् । अ॒गृ॒ह्णादस्मा॑सु ।
अस्मा॑स्विन्द्रः । इन्द्र॑ इन्द्रि॒यम् । इन्द्रि॒यम् दधा॑तु । दधा॑त्विति॑ ।
इति॑ यत् । यद् दि॒वि । दि॒वि तृती॑यम् । तृती॑यमासीत् । आसीत् तेन॑ ।
तेनेन्द्रः॑ । इन्द्रो॑ वज्रम् । वज्र॑मुत् । उदय॑च्छत् । अ॒यच्छद्
वि॒ष्ण्वनु॑स्थितः । वि॒ष्ण्वनु॑स्थितः सः । वि॒ष्ण्वनु॑स्थित इति॑
वि॒ष्णु - अ॒नु॒स्थितः॑ । सोऽब्र॑वीत् । अ॒ब्रवीन् मा॑ । मा मे॑ । मे प्र ।
प्र हाः॑ । हा॒र्येन॑ । येना॒हम् । अ॒हमि॒दहम् ॥ 40 (50/51)

T.S.2.4.12.6 - Kramam

इ॒दमस्मि॑ । अस्मि॑ तत् । तत् ते॑ । ते प्र । प्र दा॑स्यामि । दा॒स्यामी॒ति ।
इति॑ त्वी(३) । त्वी(३) इति॑ । इत्य॑ब्रवीत् । अ॒ब्रवी॒थ् स॒न्धाम् ।
स॒न्धाम् तु॑ । स॒न्धामि॒ति सम् - धाम् । तु सम् । सम् दधा॑वहै ।
दधा॑वहै त्वाम् । त्वामे॒व । ए॒व प्र । प्र वि॑शानि । वि॒शानी॒ति ।
इति॑ यत् । यन् मा॑म् । मा॑म् प्रवि॒शेः । प्रवि॒शेः किम् । प्रवि॒शेरि॒ति
प्र - वि॒शेः । किम् मा॑ । मा॒ भु॒ज्याः । भु॒ज्या इति॑ । इत्य॑ब्रवीत् ।

अ॒ब्र॒वी॒त् त्वा॒म् । त्वा॒मे॒व । ए॒वे॒न्धी॒य । इ॒न्धी॒य तव॑ । तव॑ भो॒गाय॑ ।
 भो॒गाय॑ त्वा॒म् । त्वा॒म् प्र । प्र वि॒शे॒यम् । वि॒शे॒यमि॒ति । इ॒त्य॒ब्र॒वी॒त् ।
 अ॒ब्र॒वी॒त् तम् । तं वृ॒त्रः । वृ॒त्रः प्र । प्रा॒वि॒शत् । अ॒वि॒श॒दु॒दर॑म् ।
 उ॒दरं॑ वै । वै वृ॒त्रः । वृ॒त्रः क्षु॒त् । क्षु॒त् खलु॑ । खलु॑ वै ।
 वै म॒नु॒ष्य॒स्य । म॒नु॒ष्य॒स्य भ्रा॒तृ॒व्यः । भ्रा॒तृ॒व्यो यः ।

य ए॒वम् । 41 (50/52)

T.S.2.4.12.7 - Kramam

ए॒वं वै॒द । वे॒द ह॒न्ति । ह॒न्ति क्षु॒धम् । क्षु॒धम् भ्रा॒तृ॒व्यम् । भ्रा॒तृ॒व्यम्
 तत् । तद॒स्मै । अ॒स्मै प्र । प्रा॒य॒च्छत् । अ॒य॒च्छत् तत् । तत् प्र॒ति ।
 प्र॒त्य॒गृ॒ह्णात् । अ॒गृ॒ह्णात् त्रिः॑ । त्रि॒र्मा । मा॒ऽधाः । अ॒धा इ॒ति ।
 इ॒ति तत् । तद् वि॒ष्णवे॑ । वि॒ष्णवे॒ऽति । अ॒ति प्र । प्रा॒य॒च्छत् ।
 अ॒य॒च्छत् तत् । तद् वि॒ष्णुः । वि॒ष्णुः प्र॒ति । प्र॒त्य॒गृ॒ह्णात् ।
 अ॒गृ॒ह्णाद॒स्मासु॑ । अ॒स्मास्वि॒न्द्रः । इ॒न्द्र इ॒न्द्रि॒यम् । इ॒न्द्रि॒यम् द॒धातु॑ ।
 द॒धा॒त्विति॑ । इ॒ति यत् । यत् त्रिः॑ । त्रिः॑ प्र । प्रा॒य॒च्छत् । अ॒य॒च्छत् त्रिः॑ ।
 त्रिः॑ प्र॒त्य॒गृ॒ह्णात् । प्र॒त्य॒गृ॒ह्णात् तत् । प्र॒त्य॒गृ॒ह्णादि॒ति प्र॒ति – अ॒गृ॒ह्णात् ।
 तत् त्रि॒धातौः॑ । त्रि॒धातौ॑स्त्रि॒धातु॑त्वम् । त्रि॒धातौ॑रि॒ति त्रि॑ – धा॒तौः॑ ।

त्रिधा॒तु॒त्वं य॑त् । त्रिधा॒तु॒त्वमि॑ति त्रिधा॒तु - त्वम् । यद् वि॒ष्णुः॑ ।
 वि॒ष्णु॒रन्व॑तिष्ठत । अ॒न्व॒तिष्ठ॑त वि॒ष्णवे॑ । अ॒न्व॒तिष्ठ॑तेत्य॒नु - अ॒तिष्ठ॑त ।
 वि॒ष्णवे॑ति । अ॒ति प्र॑ । प्राय॑च्छत् । अ॒यच्छ॑त् तस्मा॑त् ।
 तस्मा॑दै॒न्द्रावै॑ष्णवम् । ऐ॒न्द्रावै॑ष्णव॑ ह॒विः ।
 ऐ॒न्द्रावै॑ष्णवमि॒त्यैन्द्रा॑ - वै॒ष्णवम् । ह॒विर् भ॑वति ( ) । भ॒वति॑ यत् ।
 यद् वै । वा इ॒दम् । इ॒दम् किम् । किम् च॑ । च॒ तत् । तद॑स्मै ।
 अ॒स्मै तत् । तत् प्र॑ । प्राय॑च्छत् । अ॒यच्छ॑दृ॒चः । ऋ॒चः सा॑मानि ।
 सा॑मानि॒ यजू॑षि । यजू॑षि स॒हस्र॑म् । स॒हस्रं॑ वै । वा अ॒स्मै ।
 अ॒स्मै तत् । तत् प्र॑ । प्राय॑च्छत् । अ॒यच्छ॑त् तस्मा॑त् । तस्मा॑त्
 स॒हस्र॑दक्षिणम् । स॒हस्र॑दक्षिणमि॒ति स॒हस्र॑ - द॒क्षिण॑म् ॥ 42 (71/76)
 (प्र॒वणं॑ - वि॒ष्णु - वा॑ इ॒द - मि॒द - महं॑ - यो॑ - भ॒व -
 त्ये॒क वि॑शतिश्च) (A12)

T.S.2.4.13.1 - Kramam

दे॒वा वै । वै रा॒ज॒न्यात् । रा॒ज॒न्या॒ज्जा॑यमानात् । जा॒य॑मानाद॒बिभ॑युः ।
 अ॒बिभ॑युस्तम् । तम॒न्तः । अ॒न्त॒रे॒व । ए॒व स॒न्तम् । स॒न्तम् दा॑म्ना ।
 दा॑म्नाऽप । अपौ॒म्भन् । औ॒म्भन्त् सः॑ । स॒ वै । वा ए॒षः ।

ए॒षोऽपो॑ब्धः । अ॒पो॑ब्धो जा॒यते॑ । अ॒पो॑ब्ध इत्य॒प – उ॒ब्धः ।
 जा॒यते॑ यत् । यद् रा॒ज॒न्यः॑ । रा॒ज॒न्यो॑ यत् । यद् वै । वा ए॒षः ।
 ए॒षोऽन॑पोब्धः । अ॒न॒पो॑ब्धो जा॒येत॑ । अ॒न॒पो॑ब्ध इत्य॒न॒प – उ॒ब्धः ।
 जा॒येत॑ वृ॒त्रान् । वृ॒त्रान् घ्नन् । घ्न॑श्चरेत् । च॒रेद् यम् । यं का॒मये॑त ।
 का॒मये॑त रा॒ज॒न्यम् । रा॒ज॒न्यम॑न॒पो॑ब्धः । अ॒न॒पो॑ब्धो जा॒येत॑ । अ॒न॒पो॑ब्ध
 इत्य॒न॒प – उ॒ब्धः । जा॒येत॑ वृ॒त्रान् । वृ॒त्रान् घ्नन् । घ्न॑श्चरेत् ।
 च॒रेदि॑ति । इति॒ तस्मै॑ । तस्मा॒ ए॒तम् । ए॒तमै॑न्द्रा॒बा॒र्ह॒स्प॒त्यम् ।
 ऐ॒न्द्रा॒बा॒र्ह॒स्प॒त्यं च॒रुम् । ऐ॒न्द्रा॒बा॒र्ह॒स्प॒त्यमि॒त्यै॒न्द्रा॒बा॒र्ह॒स्प॒त्यम् ।
 च॒रुम् निः । निर् व॑पेत् । व॒पेदै॒न्द्रः॑ । ऐ॒न्द्रो वै । वै रा॒ज॒न्यः॑ ।
 रा॒ज॒न्यो॑ ब्र॒ह्म । ब्र॒ह्म बृ॒ह॒स्प॒तिः॑ । बृ॒ह॒स्प॒तिर् ब्र॒ह्म॒णा । ब्र॒ह्म॒णैव॑ ।
 ए॒वैन॑म् ( ) । ए॒नं दा॒म॒नः॑ । दा॒म॒नो ऽपो॑म्भ॒नात् । अ॒पो॑म्भ॒नान् मुञ्च॑ति ।
 अ॒पो॑म्भ॒नादि॒त्य॒प – उ॒म्भ॒नात् । मुञ्च॑ति हि॒र॒ण्म॒यम् । हि॒र॒ण्म॒यं दा॒म ।
 दा॒म दक्षि॑णा । दक्षि॑णा सा॒क्षात् । सा॒क्षादे॒व । सा॒क्षादि॑ति
 स – अ॒क्षात् । ए॒वैन॑म् । ए॒नं दा॒म॒नः॑ । दा॒म॒नो ऽपो॑म्भ॒नात् ।

अ॒पो॒म्भ॒नान् मु॒ञ्च॒ति । अ॒पो॒म्भ॒ना॒दित्य॑प – उ॒म्भ॒नात् ।

मु॒ञ्च॒तीति॑ मु॒ञ्च॒ति ॥ 43 (62/69)

(ए॒नं – द्वा॒दश॑ च) (A13)

T.S.2.4.14.1 - Kramam

न॒वो॒न॒वो भ॒वति॑ । न॒वो॒न॒व इति॑ न॒वः – न॒वः । भ॒वति॑ जा॒य॒मा॒नः ।
जा॒य॒मा॒नो ऽह्ना॑म् । अ॒ह्ना॑म् के॒तुः । के॒तु॒रु॒ष॒सा॒म् । उ॒ष॒सा॒मेति॑ ।
ए॒त्य॒ग्रे । अ॒ग्र इत्य॑ग्रे ॥ भा॒ग॒म् दे॒वे॒भ्यः॑ । दे॒वे॒भ्यो॒ वि । वि द॑धाति ।
द॒धा॒त्या॒य॒न् । आ॒य॒न् प्र । आ॒य॒नि॒त्या – य॒न् । प्र च॒न्द्र॒माः ।
च॒न्द्र॒मा॒स्ति॒रति॑ । ति॒रति॑ दी॒र्घ॒म् । दी॒र्घ॒मा॒युः । आ॒यु॒रि॒त्या॒युः ॥
य॒मा॒दि॒त्याः । आ॒दि॒त्या अ॒ञ्शु॑म् । अ॒ञ्शु॑मा॒प्या॒य॒य॒न्ति ।
आ॒प्या॒य॒य॒न्ति य॒म् । आ॒प्या॒य॒य॒न्ती॒त्या – प्या॒य॒य॒न्ति । य॒म॒क्षि॒तम् ।
अ॒क्षि॒त॒म॒क्षि॒त॒यः॑ । अ॒क्षि॒त॒यः॑ पि॒ब॒न्ति । पि॒ब॒न्तीति॑ पि॒ब॒न्ति ॥
ते॒न नः॑ । नो॒ राजा॑ । राजा॒ वरु॑णः । वरु॒णो बृ॒ह॒स्प॒तिः॑ । बृ॒ह॒स्प॒ति॒रा ।
आ प्या॒य॒य॒न्तु । प्या॒य॒य॒न्तु भु॒व॒न॒स्य॑ । भु॒व॒न॒स्य॑ गो॒पाः । गो॒पा इति॑
गो – पाः ॥ प्रा॒च्याम् दि॒शि । दि॒शि त्व॑म् । त्वमि॒न्द्र । इ॒न्द्रा॒सि ।
अ॒सि राजा॑ । राजो॒त । उ॒तो दी॑च्याम् । उदी॑च्यां वृ॒त्र॒ह॒न् ।

वृ॒त्र॒हन् वृ॒त्र॒हा । वृ॒त्र॒ह॒न्नि॒ति वृ॒त्र – ह॒न् । वृ॒त्र॒हा ऽसि॑ ।
 वृ॒त्र॒हे॒ति वृ॒त्र – हा॑ । अ॒सी॒त्य॒सि ॥ य॒त्र य॒न्ति॑ । य॒न्ति॑ स्रो॒त्याः ।
 स्रो॒त्यास्त॑त् । तज्जि॒तम् । 44 (50/55)

T.S.2.4.14.2 - Kramam

जि॒तम् ते॑ ॥ ते दक्षि॒णतः॑ । दक्षि॒णतो॑ वृ॒षभः॑ । वृ॒षभ॑ ए॒धि ।
 ए॒धि ह॒व्यः । ह॒व्य इति॑ ह॒व्यः ॥ इन्द्रो॑ जयाति । जया॒ति न॑ । न परा॑ ॥
 परा॑ जया॒तै । जया॒ता अधि॑राजः । अधि॒राजो॑ राज॒सु । अधि॒राज॑
 इत्य॑धि – राजः । राज॒सु राज॑याति । राज॒स्विति॑ राज – सु ।
 राज॑या॒तीति॑ राजयाति ॥ विश्वा॒ हि । हि भू॒याः । भू॒याः पृ॒तनाः॑ ।
 पृ॒तना॑ अभि॒ष्टीः । अभि॒ष्टीरु॑पसद्यः । उप॒सद्यो॑ नम॒स्यः । उप॒सद्य॑
 इत्यु॑प – सद्यः । नम॒स्यो यथा॑ ॥ यथा॑ ऽस॒त् । अस॒दित्य॑स॒त् ॥
 अ॒स्येत् । इ॒दे॒व । ए॒व प्र॑ । प्र रि॒रिचे॑ । रि॒रिचे॑ म॒हित्वम् । म॒हित्वम्
 दि॒वः । म॒हित्व॑मि॒ति म॒हि – त्वम् । दि॒वः पृ॒थि॒व्याः । पृ॒थि॒व्याः परि॑ ।
 पर्य॑न्त॒रिक्षा॑त् । अ॒न्त॒रिक्षा॑दि॒त्यन्त॑रिक्षात् ॥ स्व॒राडिन्द्रः॑ । स्व॒राडि॑ति
 स्व॒-राट् । इन्द्रो॑ दमे॑ ॥ दम॒ आ । आ वि॒श्वगूर्तः॑ ॥ वि॒श्वगूर्तः॑ स्व॒रिः ।

वि॒श्व॒गूर्त॑ इति॒ वि॒श्व – गूर्तः॑ । स्वरि॑रम॒त्रः । अम॑त्रो वव॒क्षे । वव॒क्षे
र॒णाय॑ । र॒णायेति॑ र॒णाय॑ ॥ अ॒भि त्वा॑ । त्वा शू॒र । शू॒र नो॒नुमः॑ ।
नो॒नुमोऽदु॑ग्धाः । अदु॑ग्धा इव । इ॒व धे॒नवः॑ । धे॒नव॑ इति॒ धे॒नवः॑ ॥
ई॒शान॑मस्य । 45 (50/56)

T.S.2.4.14.3 - Kramam

अस्य॑ जग॒तः । जग॒तः सु॒वर्द॑शम् । सु॒वर्द॑शमी॒शान॑म् । सु॒वर्द॑शमि॒ति
सु॒वः – दृ॑शम् । ई॒शान॑मिन्द्र । इ॒न्द्र त॒स्थुषः॑ ।
त॒स्थुष॑ इति॒ त॒स्थुषः॑ ॥ त्वा॒मित् । इ॒द्धि । हि॒ ह॒वाम॑हे । ह॒वाम॑हे
सा॒ता । सा॒ता वा॒जस्य॑ । वा॒जस्य॑ का॒रवः॑ । का॒रव॑ इति॒ का॒रवः॑ ॥
त्वां वृ॑त्रेषु । वृ॒त्रेष्विन्द्र॑ । इ॒न्द्र स॒त्पति॑म् । स॒त्पति॑म् नरः॑ ।
स॒त्पति॑मि॒ति सत् – प॒तिम् । नर॑स्त्वाम् । त्वा॒म् का॒ष्ठासु॑ ।
का॒ष्ठास्व॑र्वतः । अ॒र्वत॑ इत्य॒र्वतः॑ ॥ य द्या॑वः । द्या॑व इन्द्र । इ॒न्द्र ते॑ ।
ते श॒तम् । श॒तं श॒तम् । श॒तम् भू॒मीः । भू॒मीरु॒त । उ॒त स्युः॑ ।
स्यु॒रिति॑ स्युः॑ ॥ न त्वा॑ । त्वा व॒ज्रिन् । व॒ज्रिन्त् सह॑स्रम् ।
सह॑स्रं सूर्याः॑ । सूर्या॑ अनु । अनु॑ न । न जा॒तम् । जा॒तम॑ष्ट ।
अ॒ष्ट रो॒दसी॑ । रो॒दसी॑ इति॒ रो॒दसी॑ ॥ पि॒बा सो॒मम् । सो॒ममिन्द्र॑ ।

इ॒न्द्र॒ म॒न्दतु॑ । म॒न्दतु॑ त्वा । त्वा॒ यम् । यम् ते॑ । ते सु॒षाव॑ ।

सु॒षाव॑ ह॒र्यश्च॑ । ह॒र्यश्चा॒द्रिः । ह॒र्यश्चे॒ति ह॒रि – अ॒श्च ।

अ॒द्रि॒रि॒त्य॒द्रिः ॥ 46 (50/53)

T.S.2.4.14.4 - Kramam

सो॒तुर् बा॒हु॒भ्याम् । बा॒हु॒भ्या॒ सु॒यतः॑ । बा॒हु॒भ्या॒मि॒ति बा॒हु – भ्याम् ।

सु॒यतो॑ न । सु॒यत॑ इति सु॒यतः॑ । ना॒र्वा । अ॒र्वे॒त्य॒र्वा ॥ रे॒वती॑र् नः ।

नः स॒ध॒मादः॑ । स॒ध॒माद॑ इ॒न्द्रे । स॒ध॒माद॑ इति स॒ध – मादः॑ ।

इ॒न्द्रे स॒न्तु । स॒न्तु तु॒विवा॑जाः । तु॒विवा॑जा इति तु॒वि – वा॒जाः ॥

क्षु॒म॒न्तो या॒भिः । या॒भिर् म॒देम॑ । म॒देमे॒ति म॒देम॑ ॥ उ॒द॒ग्ने । अ॒ग्ने

शु॒चयः॑ । शु॒चय॑स्तव । तव॒ वि । वि ज्यो॒तिषा॑ । ज्यो॒तिषो॑त् । उ॒दु ।

उ॒ त्यम् । त्यम् जा॒तवे॑दसम् । जा॒तवे॑दस॒ सप्त॑ । जा॒तवे॑दस॒मि॒ति

जा॒त – वे॒दस॒म् । स॒प्त त्वा॑ । त्वा॒ ह॒रि॒तः । ह॒रि॒तो र॒थे ।

र॒थे व॒ह॒न्ति । व॒ह॒न्ति दे॒व । दे॒व सूर्य॑ । सूर्ये॒ति सूर्य॑ ॥ शो॒चिष्के॑शं

वि॒चक्ष॑ण । शो॒चिष्के॑शमि॒ति शो॒चिः – के॒शम् । वि॒चक्ष॑णेति

वि – चक्ष॑ण ॥ चि॒त्रम् दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑मुत् । उ॒दगा॑त् ।

अ॒गा॒दनी॑कम् । अ॒नी॒कम् चक्षुः॑ । चक्षु॑र् मि॒त्रस्य॑ । मि॒त्रस्य॑ व॒रुण॑स्य ।

वरुणस्याग्नेः । अग्नेरित्यग्नेः ॥ आप्राः । अप्रा द्यावापृथिवी ।
 द्यावापृथिवी अन्तरिक्षम् । द्यावापृथिवी इति द्यावा – पृथिवी ।
 अन्तरिक्षं सूर्यः । सूर्य आत्मा । आत्मा जगतः ।
 जगतस्तस्थुषः ( ) । तस्थुषश्च । 47 (50/56)

T.S.2.4.14.5 - Kramam

चेति च ॥ विश्वे देवाः । देवा ऋतावृधः । ऋतावृध ऋतुभिः ।
 ऋतावृध इत्यृत – वृधः ॥ ऋतुभिर्. हवनश्रुतः ।
 ऋतुभिरत्यृतु – भिः । हवनश्रुत इति हवन – श्रुतः ॥
 जुषन्तां युज्यम् । युज्यम् पयः । पय इति पयः ॥ विश्वे देवाः ।
 देवाः शृणुत । शृणुतेमम् । इमं हवम् । हवम् मे । मे ये ।
 ये अन्तरिक्षे । अन्तरिक्षे ये । य उप । उप द्यवि । द्यवि ष । स्थेति स्थ ॥
 ये अग्निजिह्वाः । अग्निजिह्वा उत । अग्निजिह्वा इत्यग्नि – जिह्वाः ।
 उत वा । वा यजत्राः । यजत्रा आसद्य । आसद्यास्मिन् ।
 आसद्येत्या – सद्य । अस्मिन् बर्हिषि । बर्हिषि मादयद्ध्वम् ।
 मादयद्ध्वमिति मादयद्ध्वम् ॥ 48 (30/34) (त – दीशान – मद्रि –
 स्तस्थुष – स्त्रिंशच्च) (A14)

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 14 Anuvaakams :-

(दे॒वा म॒नु॒ष्या॑ – दे॒वसु॒रा अ॒ब्रुवन् – दे॒वासु॒रास्तेषां॑ गाय॒त्रि –
प्र॒जाप॑ति॒स्ता य॒त्राऽ – ग॒ने गो॒भिः – चि॒त्रया॑ – मा॒रुतं॑ – दे॒वा
व॒सव्या॑ अ॒ग्ने – मा॒रुत॑मि॒ति – दे॒वा व॒सव्या॑ दे॒वाः श॒र्मण्याः॑ –
स॒र्वाणि॑ – त्व॒ष्टा ह॒तपु॒त्रो – दे॒वा वै रा॒जन्यान्॑ – न॒वो न॒व –
श्चतु॑र्द॒श)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(दे॒वा म॒नु॒ष्याः॑ – प्र॒जां प॒शुन् – दे॒वा व॒सव्याः॑ – परि॒द॒ध्यदि॒द –
म॒स्म्य – ष्ठा च॑त्वारि॒ंशत्)

First and Last Padam of Fourth Prasnam of Kandam 2:-

(दे॒वा म॒नु॒ष्या॑ – मा॒दय॑ध्वं)

॥ हरिः ओम् ॥

॥ इति द्वितीय काण्डे चतुर्थः प्रश्नः – क्रम पाठः समाप्तः ॥

=====

**Details of Panchati, Padam and Krama Vaakyam for
Kandam 2, Prasanam 4 (TS 2.4)**

	Panchati	Padams	Krama Vaakyams
Anuvakam 1	4	204	224
Anuvakam 2	4	199	234
Anuvakam 3	3	145	169
Anuvakam 4	3	153	178
Anuvakam 5	2	88	95
Anuvakam 6	2	112	126
Anuvakam 7	2	92	113
Anuvakam 8	2	120	130
Anuvakam 9	4	179	202
Anuvakam 10	3	171	197
Anuvakam 11	6	280	308
Anuvakam 12	7	371	397
Anuvakam 13	1	62	69
Anuvakam 14	5	230	254
Total →	48	2406	2696